

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

**Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес
жеке қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі**

31 желтоқсан 2021 жыл

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Жеке қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Жеке пайда немесе зазал және өзге жиынтық кіріс туралы есеп.....	2
Жеке капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	3
Жеке ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	4

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР:

1	«Самұрық-Энерго» компаниясы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер.....	5
2	Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есепке алу саясатының негізгі ережелері.....	5
3	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану.....	14
4	Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер.....	15
5	Байланысты тараптармен есеп айырысу және жүргізілген операциялар.....	20
6	Еншілес компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар.....	22
7	Берілген қарыздар және борыштық құралдарға инвестициялар.....	23
8	Басқа ұзақ мерзімді активтер.....	25
9	Басқа қысқа мерзімді активтер.....	25
10	Ақшалай қаражат және олардың эквиваленттері.....	26
11	Акционерлік капитал.....	26
12	Қарыздар.....	27
13	Дивидендтер бойынша табыс.....	29
14	Өзге операциялық кірістер мен шығыстар (нетто).....	30
15	Жалпы және әкімшілік шығыстар.....	30
16	Қаржылық табыстар.....	30
17	Қаржылық шығыстар.....	31
18	Табыс салығы.....	31
19	Шартты және шарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер.....	34
20	Қаржы тәуекелдерін басқару.....	37
21	Қаржы құралдарының әділ құны.....	43
22	Есепті кезеңнен кейінгі оқиғалар.....	45
23	Акциядан түсетін пайда.....	46

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Самұрық-Энерго» АҚ Акционеріне және директорлар кеңесіне

Біздің Пікіріміз

Біздің пікірімізше, жеке қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі «Компания») 2021 жылдың 31 желтоқсандағы жеке қаржылық жағдайын, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі олардың жеке қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес барлық маңызды жақтарынан анық көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Компанияның жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, ол келесілерді қамтиды:

- 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жеке қаржылық жағдайы туралы есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталған жыл ішіндегі жеке пайда немесе шығын және басқа жиынтық кірістер туралы есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталған жыл ішіндегі жеке капиталдағы өзгерістер туралы есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі жеке ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп;
- есеп саясатының негізгі ережелерін және өзге де түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, жеке қаржылық есептілігіне ескертпелер.

Пікір білдіру негіздемесі

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес Біздің жауапкершілігіміз «Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде төменде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негізді қамтамасыз ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары кеңесі (ХБЭСК кодексі) шығарған Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық этика кодексіне (Халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса) және Қазақстан Республикасындағы қаржылық есеп беру аудитімізге қолданылатын этикалық талаптарына сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз. Біз ХБЭСК кодексіне және қаржылық есептілік аудитімізге қолданылатын Қазақстан Республикасының этикалық талаптарына сәйкес өзге этикалық міндеттемелерімізді орындадық.

Аудит жасауда қолданылатын әдіснама

Қысқаша шолу

Маңыздылық

- Жалпы Компанияның жеке қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылығы: 3,000,000 мың теңге, ол Компанияның барлық активтерінің баланстық құнының 0.49% құрайды.

Аудиттің негізгі мәселелері

- Еншілес компанияларына салынған инвестициялардың құнсыздануы

Аудитті жоспарлау кезінде біз маңыздылықты анықтап, жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдеріне бағалау жүргіздік. Атап айтқанда, біз басшылықтың қандай салаларда субъективті пайымдаулар жасағанына талдау жасадық, мысалы, ол маңызды бағалау мәндеріне қатысты, атап айтсақ салдарынан белгісіздік туындауы мүмкін алдағы күндерге арналған болжамдарды қолдану және олардың орын алуына жол беру. Біздің барлық аудиттердегідей, біз басшылықтың ішкі бақылау жүйесін айналып өту қаупін қарастырдық, соның ішінде жосықсыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмалану қаупін тудыратын басшылықтың объективті емес белгілерінің болуына бағалау жасадық.

Аудиттің көлемі Компанияның құрылымын, Компанияның қолданысындағы есеп процестерін мен бақылау құралдарын және Компанияның өзіндік жұмысын жүргізетін саланың ерекшелігін ескере отырып, жеке қаржы есептілігі жайында пікірімізді білдіру үшін жеткілікті көлемде жұмысты орындай алатындықтай мөлшерде анықталды.

Маңыздылық

Біздің аудиттің көлемін анықтауға біздің маңыздылықты қолдануымыз әсер етті. Аудит жеке қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаулар жоқ екендігіне барынша сенімді болуға арналған. Бұрмалау жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер нәтижесінде пайда болуы мүмкін. Егер олар пайдаланушылардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде жеке-жеке немесе жиынтықта қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде болжауға болатын болса, олар елеулі болып есептеледі.

Кәсіби тұрғыдағы пікірімізге сүйене отырып, біз төмендегі кестеде көрсетілгендей, маңыздылық үшін, оның ішінде Компанияның жеке қаржылық есептілігі деңгейінде табыстылық үшін белгілі бір сандық шекті мәндерді белгіледік. Осы мәндердің көмегімен және сапалық факторларды ескере отырып, біз аудитіміздің көлемін, сондай-ақ аудиторлық рәсімдеріміздің сипатын, жүргізу мерзімдері мен көлемін айқындадық және егер болған жағдайда бұрмалаулардың (жеке-жеке және жиынтығында алынған) тұтастай жеке қаржылық есептілікке әсерін бағаладық.

Жеке қаржылық есептіліктің деңгейіндегі маңыздылық	3,000,000 мың қазақстандық теңге
Біз оны қалай анықтадық	Барлық активтерінің баланстық құнының 0.49% құрайды
Маңыздылық деңгейін анықтау үшін қолданылған базалық көрсеткіштің негіздемесі	Компанияның барлық активтерінің баланстық құнын маңыздылықты анықтау үшін базалық көрсеткіш ретінде қолдануға шешім қабылдадық, себебі осы көрсеткішті Компанияның қызметінің нәтижесін бағалау мақсатында пайдаланушылар өте жиі қарастырады деп есептейміз, және де ол көпшілік мақұлдаған базалық көрсеткіш болып табылады. Біз 0.49% деңгейіндегі маңыздылықты орнаттық. Іс жүзінде, осы секторда инвестициялауға бағытталған кәсіпорындар үшін қолданысқа ие сандық шектеу мәндерінің ауқымында 1% деңгейінде маңыздылық деңгейін орнатамыз, бірақ бұл жағдайда біз маңыздылық деңгейін 0.49% дейін қысқарттық, шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін маңыздылықты бағалау негізінде.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл біздің кәсіби пікірімізге сәйкес ағымдағы кезеңдегі жеке қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер біздің жеке қаржылық есептілік аудиті аясында және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қаралды және біз бұл мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері	Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды
<p><i>Еншілес компанияларына салынған инвестициялардың құнсыздануы</i></p> <p>Жеке қаржылық есептіліктің №3 ескертпені қараңыз.</p> <p>2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы келесі еншілес ұйымдарындағы «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (бұдан әрі «ЭГРЭС-1»), «Алатау жарық компаниясы» АҚ (бұдан әрі «АЖК»), ЖШС «Тегіс Мұнай» және «АлЭС» АҚ инвестициялардың құнсыздану көрсеткіштеріне талдау жасады.</p> <p>Еншілес компанияларға салынған инвестициялардың құнсыздану көрсеткіштерін талдау негізінде Компания басшылығы Алматы ЖЭС-2 жаңғырту туралы шешім негізінде қуаты 600 МВт-қа</p>	<p>Компания басшылығы «Болат Нуржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (бұдан әрі - ЕГРЭС-1), «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «АЖК») және «Тегіс Мұнай» ЖШС-не инвестициялардың құнсыздану индикаторларына талдау жасады және «АлЭС» АҚ-ға құнсыздану тестін жасады.</p> <p>Басшылықтың жасалған инвестицияның индикаторларын талдауға қатысты жүргізген біздің рәсімдерімізге мыналарды қамтыды:</p> <ul style="list-style-type: none"> • электр энергиясының тарифінде ескерілетін тіркелген пайданы анықтаудың жаңа әдістемесін зерттеу және жаңа әдістеменің негізінде

Аудиттің негізгі мәселелері

дейінгі жаңа қоршаған ортаға кері әсерін барынша азайту үшін газбен жұмыс жасайтын жаңа станциясын Алматы ЖЭС-2 учаскесінде салу мүмкіндігі құнсыздану көрсеткіші болып табылады және «АлЭС» АҚ еншілес кәсіпорнындағы инвестицияның құнсыздануына тест жүргізу туралы шешім қабылдады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның «АлЭС» АҚ инвестициясының баланстық құны 34,061,653 мың теңгені құрайды.

Біз еншілес компанияларына салынған инвестициялардың құнсыздануы мәселесіне олардың баланстық құнының маңыздылығына, сондай-ақ басшылықтың еншілес компанияларына салынған инвестициялардың пайдалану құнының индикаторларына жасалған талдауды бағалау процесі күрделі болып табылатындығына байланысты ерекше назар аудардық, өйткені ол болашақ нарықтық және экономикалық жағдайларға және Компанияның қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелеріне қатысты маңызды пайымдаулар мен бағалауды қолдануға негізделген.

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

басшылықтың тарифтің есебін тексеру.

- құнсыздану индикаторларын талдауда басшылық пайдаланған негізгі болжамдардың дәлдігі мен орындылығын тексеру;
- энергетика саласындағы экономикалық және нарықтық үрдістерді зерттеу;

Біз «АлЭС» АҚ-ның құнсыздануын бағалау үшін басшылық тарапынан тартылған сарапшылардың қолданған модельін алып, зерттеп, бағаладық, сонымен қатар модельде қолданылған әдіснама мен негізгі болжамдарды, олардың бюджет пен бизнес-жоспарға, сыртқы ақпаратқа және саланың ерекшеліктерін ескере отырып, сарапшыларымыздың біліміне сәйкестігін бағаладық. Біз бағалау жөніндегі сарапшыларымызды құнсыздануды бағалаған кезде қолданылған болжамдар мен әдіснамаларға қатысты қорытынды жасау үшін тарттық.

Басшылықтың жасалған инвестицияның құнсыздануын бағалауына қатысты рәсімдеріміз мыналарды қамтыды:

- басшылық тарапынан тартылған тәуелсіз сарапшылардың құзыреттілігін, біліктілігін, тәжірибесі мен объективтілігін бағалау;
- басқа активтердің қалыптастыратын ақша ағындарына қарамастан ақша ағындарын тудыратын активтердің сәйкестендірілетін топтарын анықтауға талдау жасау;
- басшылықтың тестілеуді өткізу кезінде пайдаланған негізгі болжамдардың дәлдігі мен орындылығын тексеру;
- модельдің басқа да кіріс деректерін қарастыру және оларды Даму жоспары сияқты растаушы құжаттармен салғастыру, сондай-ақ орынды жерлерде Даму жоспарын нақты нәтижелермен салыстыру;
- құнсыздануға арналған тесті бағалау үшін басшылықпен бірқатар сұхбат жүргізу;
- өткен жылдың болжамымен

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

салыстырғанда жылдың нақты көрсеткіштерін бағалау;

- негізгі болжамдардағы мүмкін болатын негізгі өзгерістердің әлеуетті әсерін қарастыру.
- «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысын қарау, сондай-ақ осы заңға Компанияға қамтамасыз ететін өзгерістер мен толықтырулар жобасымен танысу. электр энергиясы нарығы механизмі арқылы Алматы 2-ЖЭС-ны жаңғыртуға салынған инвестицияның қайтарымы;
- Басшылықпен сұхбат жүргізіп, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жұмыс тобының отырысында қарау нәтижелері бойынша түзетулер жобасына түзетулер енгізілгені туралы түсінік алдық. Түзетулер жобасы Қазақстан Республикасының Үкіметімен қайта келісілді және Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізіледі;
- Алматы ЖЭС-2 участкісінде ЖЭС-2 жаңғырту бойынша қуаттылығы 600 МВт-қа дейінгі қоршаған ортаға әсерін барынша азайту үшін жаңа газ станциясын салу нұсқасының техникалық-экономикалық негіздемесі бойынша «Мемсараптама» РМК-ның қорытындысымен таныстық.

Біз сондай-ақ (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» ХҚЕС талаптарына сәйкес, жеке қаржылық есептілікке 3-ескертпедегі ақпаратты ашып көрсетудің жеткіліктілігіне назар аудардық.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепті қамтиды, бірақ жеке қаржылық есептілік пен оған тәуелсіз аудитордың қорытындысын қамтымайды. Бұл есеп, шамамен, біздің аудиторлық қорытындының күнінен соң бізге берілетін болады.

Біздің жеке қаржылық есептілік бойынша пікіріміз өзге ақпаратты қамтымайды, және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір формада сенімділік білдіретін қорытынды жасамаймыз.

Жеке қаржылық есептілікке жүргізілген аудитке байланысты, біздің міндетіміз жоғарыда көрсетілген өзге ақпаратты алған кезде, онымен танысып, және өзге ақпарат пен жеке қаржылық есеп немесе біз аудит барысында алған біліміміз арасында маңызды келіспеушіліктердің бар болуы туралы, және өзге ақпараттың басқа мүмкін маңызды бұрмалаулары бар болуы туралы сұрақтарды қарастыру болып табылады.

Егер жоғарыда көрсетілген өзге ақпаратпен танысу барысында, оның маңызды бұрмалауы бар туралы қорытындыға келсек, біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға айтуға міндеттіміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты адамдардың жеке қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес көрсетілген жеке қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалауларды қамтымайтын жеке қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп есептейтін ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілік жасау үшін жауапкершілік алады, бұларға басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниет білдірген немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайлар кірмейді.

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдар Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты болады.

Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз тұтастай алғанда жеке қаржылық есептілікте алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан туындайтын елеулі бұрмалаулардың жоқ екендігі туралы сапалы кепілділікті алу, және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығару болып табылады. Сапалы кепілділік дегеніміз, жоғары деңгейдегі кепілділікті білдіреді, бірақ ХАС-на сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулардың бар болған жағдайында, оларды ерқашан анықтайтындығына кепілдік болып саналмайды. Бұрмалаулар алақол әрекеттер мен қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін, және егер олар, жеке немесе тұтастай қолданушылардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне айтарлықтай ықпалын тигізеді деп негізді болжауға болатын болса, маңызды болып есептелінеді. ХАС-на тиісті жүргізілетін аудит барысында, біз кәсіби пікір қолданып, кәсіби күдікшілдікті сақтаймыз. Бұдан басқа, біз төмендегілерді орындаймыз:

- алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан жеке қаржылық есептіліктегі айтарлықтай бұрмалаулардың тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді жобалаймыз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін, жеткілікті әрі тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Алақол әрекеттердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелі, қателіктердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелінен жоғарырақ, себебі, алақол әрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана жіберу, ақпаратты бұрмаланған күйінде беру немесе ішкі бақылауды айналып өтетін іс-әрекеттер жатады;
- тиісті жағдайларға қатысты аудиторлық рәсімдерді жобалау мақсатында аудит үшін маңызды бар ішкі бақылау жүйесіне түсінік аламыз, бірақ Компанияның ішкі бақылауының тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылған есеп саясатының орындылығын, басшылық дайындаған тиісті ақпараттың ашылуы мен бухгалтерлік бағалардың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың үздіксіз қызмет туралы жорамалдың қолданылуының орындылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілеттілігіне елеулі күмәндар тудыратын оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздіктердің бар болуы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біздің қорытындыда маңызды белгісіздік болған жағдайда, біз өз қорытындымызда жеке қаржылық есептіліктегі тиісті ақпараттың ашылуына назар аудару керекпіз, егер ондай ақпараттың ашылуы орынсыз болған жағдайда, біз өз пікірімізді өзгерту керекпіз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық қорытындының шығарылу күніне дейінгі жиналған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, одан кейін болатын оқиғалар немесе шарттар Компанияның қызметінің үздіксіздік қабілеттілігін тоқтатуына әкеп соқтыруы мүмкін;
- жалпы ұсынылуына, құрылымы мен мазмұнына, ақпараттың ашылуына, және де негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды осы жеке қаржы есептілікте дұрыс ұсынылғанына баға береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға өзге ақпараттан бөлек, жоспарланған аудиттің көлемі мен мерзімдерін, сондай ақ, аудит нәтижелерінен туындаған маңызды қорытындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

Біз сондай-ақ, корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды ұстанғанымыз туралы хабарлаймыз, және аудитордың тәуелсіздігіне ықпал етуіне негізі бар деп санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге сұрақтар туралы, және қажет болған жағдайда, тиісті сақтық шаралары туралы мәлімдейміз.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (ЖАЛҒАСЫ)

8 - бет

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға берілген мәліметтердің ішінен, біз ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілік аудиті үшін маңызды болып саналатындарын анықтаймыз және сондықтан олар аудиттің негізгі мәселелері болып есептеледі. Бұл мәселелерді өз қорытындымызда баяндаймыз, келесі жағдайлардан басқа кездерде: жария етуге заңды түрде немесе нормативтік актпен тыйым салынғанда, немесе сирек жағдайларда біз бұл ақпараттың біздің қорытындымызда хабарлануының қажет емес жағдайларда, өйткені бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудың қоғамдық маңызы бар пайдасынан асып кетеді.

Аудиттің жауапты жетекшісі және осы тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебін шығарған - Дана Инкабекова.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

PricewaterhouseCoopers LLP

Бекітілді және қол қойылды:

Дана Инкабекова
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
Басқарушы директоры
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы №0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Аудитор-орындаушы
(2000 жылғы 18 қаңтардағы №0000492
Аудитордың Квалификациялық куәлігі)

2022 жылғы 18 наурыз
Алматы, Қазақстан

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж.
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар		392,839	311,258
Материалдық емес активтер		659,057	636,073
Пайдалану құқығындағы актив		1,172,090	1,397,421
Еншілес компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар	6	547,698,014	548,148,318
Берілген қарыздар және қарыздық құралдарға салынған инвестициялар	7	47,240,254	39,172,956
Өзге ұзақ мерзімді активтер	8	6,935,571	2,236,269
Барлық ұзақ мерзімді активтер		604,097,825	591,902,295
Қысқа мерзімді активтер			
Тауар-материалдық қорлар		53,002	46,544
Берілген қарыздар және қарыздық құралдарға салынған инвестициялар	7	26,209,385	18,993,146
Өзге қысқа мерзімді активтер	9	1,031,615	8,756,460
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	10	1,481,340	1,595,249
Барлық қысқа мерзімді активтер		28,775,342	29,391,399
БАРЛЫҚ АКТИВТЕР		632,873,167	621,293,694
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	11	376,045,927	376,045,927
Өзге резервтегі капитал		89,328,998	89,328,998
Өтелмеген залал		(33,095,568)	(45,082,442)
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ		432,279,357	420,292,483
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	12	163,569,258	150,421,544
Жалдау бойынша міндеттемелер		978,662	1,056,677
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	19	32,343	1,304,607
Барлық ұзақ мерзімді міндеттемелер		164,580,263	152,782,828
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	12	34,252,374	45,993,023
Жалдау бойынша міндеттемелер		352,000	417,342
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер		1,322,483	1,718,188
Төлеуге арналған өзге салықтар		86,690	89,830
Барлық қысқа мерзімді міндеттемелер		36,013,547	48,218,383
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		200,593,810	201,001,211
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КАПИТАЛ		632,873,167	621,293,694
Бір жай акцияның теңгерімдік бағасы (Қазақстан теңгесімен)	23	77,050	74,914

Басшылық атынан 2022 жылы 18 наурызда қол қойылды.

Рысқұлов Айдар Қайратұлы
 Экономика және қаржы жөніндегі
 басқарушы директор

Төлекова Сәуле Бекзадақызы
 «Бухгалтерлік және Салық Есебі»
 департаментінің директоры – Бас
 бухгалтер

5-беттен 46-бетке дейін қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	2021 ж.	2020 ж.
Дивидендтер бойынша табыстар	13	34,045,809	34,943,973
Өзге операциялық табыстар және шығыстар (нетто)	14	(19,813)	(643,112)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	15	(5,804,957)	(5,857,898)
Қаржылық активтерді қалпына келтіруден (құнсыздануынан) болған табыстар / (залалдар) (нетто)		303,280	(1,296,142)
Операциялық пайда		28,524,319	27,146,821
Қаржылық табыстар	16	9,060,192	8,759,485
Қаржылық шығыстар	17	(22,007,904)	(23,101,107)
Салық салғанға дейінгі пайда		15,576,607	12,805,199
Табыс салығы бойынша шығыстар	18	(347,590)	(79,874)
Жыл ішіндегі пайда		15,229,017	12,725,325
Өзге жиынтық залал		-	(1,280)
Жыл ішіндегі барлық жиынтық табыс		15,229,017	12,724,045
Жылына бір акциядан түсетін пайда (Қазақстан теңгесімен)	23	2,719	2,272

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескертпе	Акционерлік капитал	Өзге резервтегі капитал	Өтелмеген залал	Барлық капитал
2020 ж. 01 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық		373,314,888	91,643,030	(54,741,536)	410,216,382
Жыл ішіндегі пайда			-	12,725,325	12,725,325
Өзге жиынтық залал		-	(1,280)	-	(1,280)
Жыл ішіндегі барлық жиынтық (залал) табыс		-	(1,280)	12,725,325	12,724,045
Акциялардың эммисиясы	11	2,731,039	(2,312,752)	-	418,287
Жарияланған дивидендтер	11	-	-	(3,066,231)	(3,066,231)
2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық		376,045,927	89,328,998	(45,082,442)	420,292,483
Жыл ішіндегі пайда		-	-	15,229,017	15,229,017
Жыл ішіндегі барлық жиынтық табыс		-	-	15,229,017	15,229,017
Жарияланған дивидендтер	11	-	-	(3,242,143)	(3,242,143)
2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық		376,045,927	89,328,998	(33,095,568)	432,279,357

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	2021 ж.	2020 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Салық салғанға дейінгі пайда:	15,576,607	12,805,199
Мыналар бойынша түзетулер:		
Дивидендтер бойынша табыс	(34,045,809)	(34,943,973)
Тозу және амортизация	520,144	516,029
Қаржылық шығыстар	22,007,904	23,101,107
Қаржылық табыстар	(9,060,192)	(8,759,485)
Баға айырмасынан түскен табыс	32,411	(70,114)
Құнсыздандуды қалпына келтіруден және активтердің құнсыздануынан түскен (табыс)/залал	(303,280)	2,000,937
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейін операциялық қызметте пайдаланылған ақша қаражаты:	(5,272,215)	(5,350,300)
Тауар-материалдық қорларды ұлғайту	(6,458)	(10,113)
Дебиторлық берешекті, өзге қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтерді азайту	71,926	423,933
Өзге кредиторлық берешекті (азайту)/ұлғайту	(694,388)	84,145
Өзге салықтар бойынша берешекті ұлғайту/(азайту)	217,902	(19,141)
Операциялық қызметте пайдаланылған ақша қаражаты	(5,683,233)	(4,871,476)
Төленген табыс салығы	(359,913)	(120,492)
Алынған дивидендтер	34,045,361	34,997,524
Төленген пайыздар	(13,337,654)	(12,691,428)
Операциялық қызметтен алынған таза ақша қаражаты	14,664,561	17,314,128
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(30,765)	(240,284)
Қарыз құралдарын сатудан түскен түсім	1,839,490	384,601
Еншілес компаниялар мен қауымдастырылған ұйымдардың капиталына қосылған үлес	(1,513,913)	(7,070,045)
Еншілес компаниялардың акцияларын сатудан түскен түсім	1,357,524	2,259,088
Еншілес компаниялар мен бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға берілген қарыздар мен қаржылық көмек	(8,382,631)	(23,131,000)
Еншілес компанияларға және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға берілген қарыздар мен қаржылық көмекті өтеуден түсетін түсімдер	13,375,746	29,156,826
Қарыздық бағалы қағаздарды сатып алу	(27,531,800)	-
Қаржы құралдарын эмитенттер арқылы өтеулен түскен түсімдер	7,118,180	-
Берілген қарыздардан және қарыздық құралдарға салынған инвестициялардан алынған пайыздар	4,701,739	5,837,020
Банктік салымдарды қайтару, нетто	(500)	(5,000)
Депозиттер бойынша алынған пайыздар	104,331	140,239
«Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегін өтеу	290,820	222,961
Берілген қаржылық кепілдіктер бойынша ЕТҰ берешегін өтеу	2,208,854	-
Инвестициялық қызмет бойынша өзге түсімдер	56,787	-
Инвестициялық қызметтен түскен/(пайдаланылған) таза ақша қаражаты	(6,406,138)	7,554,406
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Шығарылған облигацияларды және алынған қарыздарды өтеу	(93,277,291)	(39,093,686)
Шығарылған облигациялар және алынған қарыздар бойынша түсімдер	88,410,000	17,810,342
Төленген дивидендтер	(3,242,143)	(3,066,231)
Жалдау бойынша негізгі қарызды өтеу	(212,830)	(214,060)
Өзге төлемдер	(17,516)	(30,556)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	(8,339,780)	(24,594,191)
Валюта айырбас бағамының өзгеруінің ақша қаражатына және олардың эквиваленттеріне әсері	(32,426)	22,901
Құнсызданду бойынша резервтегі өзгерістер	(126)	-
Ақша қаражаты мен олардың эквиваленттерінің таза ұлғаюы	(113,909)	297,244
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	1,595,249	1,298,005
Жыл соңындағы ақша қаражаты және оның эквиваленттері	1,481,340	1,595,249

1 «Самұрық-Энерго» компаниясы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер

Осы қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі – «Компания») үшін 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС-ке) сәйкес әзірленді.

Компания 2007 жылы 18 сәуірде құрылып, 2007 жылы 10 мамырда тіркелген. Компания Қазақстан Республикасының заңнамаларына сәйкес акционерлік қоғам нысанында құрылған.

Компанияның жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») болып табылады, оған Компания акцияларының 100%-ы тиесілі. Қазақстан Республикасының Үкіметі - Компанияны түпкі бақылаушы тарап.

Негізгі қызмет

Компания қызметінің негізгі түрлері көмір, көмірсутек, су ресурстары негізінде электр және жылу энергиясын, ыстық суды өндіруді, оларды халыққа, өнеркәсіптік кәсіпорындарға сатуды, электр энергиясын тасымалдауды, желідегі электрді техникалық бөлуді, су және жылу электр станцияларын салуды, жаңартылатын электр энергиясы көздерін салу мен пайдалануды, сондай-ақ су электр станцияларының мүлкітік кешендерін жалға алуды жүзеге асыратын бірқатар компанияларды біріктіретін (б-ескертпе) холдингтік компания (бұдан әрі – «Компания») болып табылады.

Компанияның заңды мекенжайы мен қызметін жүзеге асыратын орны

Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А.

Есептілікті ұсыну валютасы

Егер өзгеше көрсетілмесе, аталған қаржылық есептіліктің көрсеткіштері қазақстан теңгесімен («теңге») көрсетілді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есепке алу саясатының негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы жеке қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес қаржы құралдарын әділ құны бойынша бастапқы тануға түзету енгізілген бастапқы құны бойынша бағалау қағидатын негізге ала отырып дайындалды. Бұдан әрі жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылған есеп саясатының негізгі ережелері келтіріледі. Есеп саясатының осы ережелері есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты жүйелі түрде қолданылды.

Компания аталған жеке қаржылық есептілікті басшылық үшін әзірледі.

Соған қоса, Компания Компанияға және оның еншілес компанияларына (бұдан әрі – «Топ») қатысты ХҚЕС-ке сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірледі. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте дауыс беретін акцияларының жартысынан көбі Топқа тікелей немесе жанама тиесілі компаниялар ретінде белгіленген немесе Компания олардың қаржылық және операциялық саясатын өзгеше бақылауы мүмкін компанияларға қатысты еншілес компанияларының операциялары толығымен шоғырландырылған. Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А мекенжайында орналасқан Компанияның кеңсесінен алынуы мүмкін.

Қаржылық жағдай, операциялық қызмет нәтижелері және жалпы Компанияның қаржылық жағдайындағы өзгерістер туралы толық ақпарат алу мақсатында пайдаланушыларды осы жеке қаржылық есептілікпен таныстыру 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін және жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге жүргізілуі тиіс.

ҚЕХС-ке сәйкес қаржылық есептілікті дайындау бағалар мен болжамдарды пайдалануды талап етеді. Бұдан басқа, басшылыққа компанияның есеп саясатын қолдану кезінде өз пікірлеріне сүйену қажет. Неғұрлым жоғары бағалау немесе күрделілік дәрежесін болжайтын бухгалтерлік есеп салалары, сондай-ақ жеке қаржылық есептілік үшін болжам мен бағалау маңызды болып табылатын салалар Ескертпеде көрсетілген. Нақты нәтижелер бұл бағалардан өзгеше болуы мүмкін.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қызметтің үздіксіздігі қағидаты

Басшылық осы қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігі туралы болжам негізінде дайындады. Басшылықтың осы пайымдауы Компанияның қаржылық жағдайын, оның ағымдағы ниеттерін, операциялардың табыстылығын, қаржы ресурстарына қол жетімділікті және Үкіметті қолдауды қарауға, сондай-ақ Топтың болашақ операцияларына макроэкономикалық жағдайлардың таяудағы өзгерістерінің әсерін талдауға негізделеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жиынтық ағымдағы міндеттемелері жалпы айналым активтерінен 7,238,205 мың теңгеге асып түсті. Ағымдағы міндеттемелердің негізгі бөлігі қаржылық көмектен және Топ ішінде өтімділікті бөлу бойынша кэш пулинг жүйесі шеңберінде еншілес компаниялардан алынған қарыздардан тұрады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдардан алынған қаржылық көмек пен қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі 23,504,716 мың теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 38,411,690 мың теңге).

Айырбас бағамдары

2021 жылғы 31 наурыздағы жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген қалдықтарды қайта есептеу үшін пайдаланылған ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 431,67 теңгені құрады (2020ж. 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 420,91 теңге). Теңгені басқа валюталарға айырбастауға қатысты валюталық шектеу және бақылау қағидалары қолданылады. Қазіргі уақытта теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде еркін айырбасталатын валюта болып табылмайды.

Негізгі құралдар

(i) Тану және кейінгі бағалау

Негізгі құралдар қажет болған жағдайда, құнсыздану резервін және жиналған тозуды шегере отырып, есепте бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Бастапқы құн активті орынға жеткізумен және нысаналы мақсат үшін оны жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты сауда жеңілдіктері мен қайтарып алудан, сондай-ақ кез келген шығындар шегерілген сатып алу құнынан, оның ішінде импорт баждары мен сатып алу бойынша қайтарылмайтын салықтардан тұрады. Шаруашылық тәсілмен әзірленген немесе тұрғызылған негізгі құралдар объектілерінің бастапқы құнына орындалған өндірістік жұмыстарға жұмсалған материалдардың құны мен өндірістік үстеме шығындардың бір бөлігі жатады.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына енгізіледі немесе Топың осы активті пайдаланған кезде экономикалық пайда табу мүмкіндігі болған жағдайда және оның құны дұрыс бағаланғанда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі. Ауыстырылған бөліктің баланстық құны шығынға жазылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар туындауына қарай есептік кезең ішіндегі пайдаға немесе зиянға жатқызылады.

Негізгі құралдардың істен шығуынан болған пайда немесе залал алынған өтем мен олардың баланстық құнының айырмасындағы сомада басқа да операциялық пайда мен зиянның құрамында жыл ішіндегі пайда мен залалда көрсетіледі.

(ii) Тозу

Негізгі құралдардың басқа объектілерінің тозуы олардың бастапқы құнын біркелкі шығынға жазу әдісі бойынша тиімді пайдалану мерзімі ішінде объектілерді жою құнына дейін есептеледі, атап айтқанда:

Басқа негізгі құралдар

Тиімді пайдалану мерзімі (жылдар саны)
3 – 10

Активтің тарату құны Компания осы кезеңде активтің қолданылу мерзімі мен техникалық жағдайы оны тиімді пайдалану мерзімінің соңында күтілетін нәтижеге сәйкес келеді деген пайымдауға сүйене отырып, сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі сатудан алынуы мүмкін соманы бағалау болып табылады. Компания объектінің физикалық қызмет ету мерзімі аяқталғанша, оны пайдаланамыз деп шешсе, активті тарату құны нөлге тең болады. Активтердің тарату құны мен оларды тиімді пайдалану мерзімдері қайта қаралады және, қажет болса, әрбір есептік кезеңнің соңында түзетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

(iii) Құнсыздану

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін анықтайды. Егер ең болмағанда осындай бір белгі анықталса, басшылық екі шаманың ең үлкені ретінде анықталатын өтелетін соманы бағалайды: активті сату үшін жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн және оны пайдалану құндылықтары. Активтің баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды; құнсызданудан болған шығын жылдық пайда мен шығында көрсетіледі. Егер активті пайдалану құндылығын анықтауға негізделген есептік бағалауларды немесе сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде оның әділ құны өзгерсе, өткен есептік кезеңде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі.

Материалдық емес активтер

Компанияның барлық материалдық емес активтерін тиімді пайдаланудың белгілі бір мерзімі бар және оған негізінен капиталдандырылған бағдарламалық жасақтамалар жатады. Сатып алынған бағдарламалық жасақтама оны сатып алуға және пайдалануға беруге жұмсалған шығындар сомасында капиталдандырылады. Барлық материалдық емес активтер басшылық 3 - 5 жылға дейін деп бағалайтын тиімді пайдалану мерзімі ішінде тік сызықты әдіспен амортизацияланады. Құнсызданған жағдайда материалдық емес активтердің баланстық құны шамалардың неғұрлым үлкеніне дейін шығынға жазылады: сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі оларды пайдалану мен әділ құн құндылықтары.

Пайдалану құқығы бар нысанындағы активтер

Компания түрлі кеңсе жайларын жалға алады. Шарттарға жалға алу талаптары көрсетілген компоненттер де, жалға алу шарты болып табылмайтын компоненттер де енгізілуі мүмкін. Компания шарт бойынша сыйақыны жалдау компоненттері арасында да, жалдауға жатпайтын компоненттер арасында да жекелеген мәміле бағасы бойынша бөледі. Дегенмен өзі Жалға алушы болып табылатын жағдайда Компания жылжымайтын мүлікті жалға алу шарты бойынша жалға алу компоненттерін және жалдауға жатпайтын компоненттерді бөліп көрсетпегендігі туралы шешім қабылдады, сөйтіп оларды бір жалдау компоненті ретінде көрсетті.

Жалдау шарттары бойынша туындаған активтер бастапқы кезде келтірілген құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқығы бар нысандағы активтер мыналарды қамтитын бастапқы құн бойынша бағаланады:

- жалға алу бойынша міндеттемені бастапқы бағалау шамасы;
- жалға алу бойынша алынған ынталандыру төлемдері шегерілгендегі жалға алу төлемдері, жалға алу күні басталған мерзімдегі немесе оған дейінгі кезеңді қамтиды;
- активтерді жалдау шартының талаптарына сәйкес талап етілетін қалыпқа дейінгі жай-күйге жеткізу шығыны;
- кез келген бастапқы тікелей шығындар

Пайдалану құқы бар нысандағы активтер аяқталу мерзіміне қарай активті тиімді пайдалану мерзімі немесе жалға алу мерзімі ішінде бір жүйелік әдіспен амортизацияланады. Егер Компанияның сатып алу опционын орындау сенімділігінің деңгейі жеткілікті болса, Компания базалық активті тиімді пайдалану мерзімі ішінде пайдалану құқығы нысанындағы активті амортизациялайды.

Компания пайдалану құқы бар нысандағы активтерді бір желілік әдіспен оларды тиімді пайдаланудың бағалау мерзімі ішінде амортизациялауға ден қояды, атап айтқанда:

Фимараттар мен қызмет жайлары (кеңсе жайлары) Тиімді пайдалану мерзімі (жылдар саны)
5 – 50

Еншілес компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Бұндай инвестицияларды есепке алған кезде осы жеке қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін Компания құнсыздану резервін шегергендегі алғашқы құн әдісі қолданылды.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық құралдар

(i) Бағалауға қойылатын негізгі ұстанымдар

Қаржылық құралдар жіктелуіне қарай әділ құн, бастапқы құн немесе амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Төменде осы әдістердің сипаттамасы ұсынылған.

Әділ құн – бұл бағалау күнінде нарыққа қатысушылардың арасында активті сатқанда немесе операцияларды ерікті негізде жүргізген кезде міндеттемелерді бергенде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықта белгіленетін баға әділ құнның ең жақсы дәлелі болып табылады. Белсенді нарық – активі немесе міндеттемелері бар операциялар тұрақты түрде баға туралы ақпаратты жеткілікті мөлшерде алуға мүмкіндік беретін әрі барынша жиілікпен жүргізілетін нарық.

Әділ нарықта айналымда жүретін қаржылық құралдардың әділ құны белгіленген бағаны кәсіпорын ұстайтын құралдар санына жеке активке немесе міндеттемеге көбейткенде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың әдеттегі тәуліктік сауда айналымы кәсіпорында бар активтердің және міндеттемелердің санын қосып алу үшін жеткіліксіз, ал жайғасымдарды сату үшін тапсырыстарды орналастыру жеке операцияда белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін болғанда да жағдай осылай болады.

Нарықтық жағдайларда жасалатын дисконтталған ақша ағындары моделі, сонымен қатар, осы сияқты операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер секілді **бағалау әдістері** немесе инвестиция объектісінің қаржылық мәліметтерін қарастыру келісімдердің бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып табылатын қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалаудың нәтижелері талданады және келесідей тәртіпте әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша бөлінеді: (i) 1 деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда белгіленген бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады, (ii) 2 деңгейге – пайдаланылатын маңызды бастапқы мәліметтердің барлығы тікелей (мысалы, баға) немесе жанама (мысалы, бағаның негізінде есептелген) түрде активтер немесе міндеттемелер үшін бақылайтын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, және (iii) 3 деңгейдегі бағалар, тек қана бақылайтын нарықтық мәліметтерге ғана негізделмеген бағалар болып табылады (яғни, бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі қажет). Әділ құнның иерархиясының бір деңгейінен екіншісіне ауыстыру есептік кезеңнің соңында орын алған болып саналады (21-ескертпе).

Бастапқы құн төленген ақша қаражаты немесе олардың баламалары, не болмаса сатып алу күні жағдайы бойынша активті алу үшін берілген басқа да орнын толтырудың әділ құны болып табылады, және оған келісім бойынша шығындар кіреді. Өзіндік құн бойынша бағалау тек нарықтық котировкалары жоқ және әділ құны сенімді бағаланбайтын үлестік құралдарға инвестицияларға қатысты, сондай-ақ, ашық нарықта котировкалары жоқ, және осындай үлестік құралдармен өтелуге тиіс осындай үлестік құралдарға байланысты туынды құралдарға қатысты ғана қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржылық құралдарды сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – мәмілелер жасалмаған жағдайда жұмсалмауы мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (сауда агенттері болып жұмыс істейтін қызметкерлерді қоса алғанда) консультанттарға, делдалдарға, дилерлерге төленген сыйақыларды, комиссиялық шығындарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін алымдарды, сондай-ақ меншікті берген кезде алынатын салықтар мен алымдарды қамтиды. Мәміле бойынша шығындарға сыйлықақылар немесе қарыздық міндеттемелер бойынша берілетін дисконттар, қаржыландыруға, ішкі әкімшілік шығыстарға және сақтауға жұмсалатын шығыстар жатпайды.

Амортизацияланған құн қаржылық құрал бастапқы тану кезінде бағаланған, есептелген пайыздар шамасына азайтылған немесе ұлғайтылған қарыздың негізгі сомасын өтеуге төленген төлемдер шегерілген шама болып табылады, ал қаржылық активтер үшін – құнсыздану шығындарының сомалары шегеріледі. Өсірілген пайыздарға келісім, сонымен қатар, пайыздың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып өтелген сомадан кез-келген сыйақылардың немесе дисконттың бойынша бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған амортизациялар жатады. Өсірілген пайыздық кірістер мен өсірілген пайыздық шығындар, соның ішінде өсірілген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйақы (соның ішінде ұсынған кезде кейінге қалдырылған комиссияны, ондай бар болса) жеке көрсетілмейді, қаржылық жағдай туралы тиісті есеп баптарының баланстық құнына енгізіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың баланстық құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету (тиімді пайыздық мөлшерлемені) мақсатында тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тану әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құрал әрекет ететін күтілетін мерзімге, тиісті жағдайларда одан қысқа мерзімге қаржылық құралдың таза баланстық құнына дейін есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдердің (несиелер бойынша болашақ шығындарды қоспағанда) дисконттаудың нақты мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген ауыспалы мөлшерлеме бойынша несиелік спредті көрсетін сыйақы немесе дисконттан басқа немесе нарықтық мағынасына қарамастан белгіленбейтін басқа да өзгермелі факторлар бойынша пайыз өзгеретін келесі күнге дейін мөлшерлемесі ауыспалы құралдар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналымда болған күтілетін мерзім ішінде тұтастай амортизацияланады. Дисконтталған құнды есептеуге барлық комиссиялық, төленген немесе келісімшарттың тараптары алған тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтындар жатады.

Кредиттік-құнсызданған (РОСІ) қаржылық активтер сатып алған немесе құрған активтер үшін бастапқы танылған кезінде тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетіледі, яғни келісімшартты ақша ағыны негізінде емес, бастапқы тану кезіндегі күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

(ii) Қаржылық активтер

Бағалау санаттары. Қаржылық активтер мына санаттар бойынша: i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, ii) өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, iii) амортизациялық құн бойынша бағаланатындар болып жіктеледі. Қарыздық қаржы активтерін жіктеу мен кейіннен бағалау мыналарға: (i) Компанияның тиісті активтер портфельін басқаруға арналған бизнес-модельдеріне және (ii) актив бойынша ақша ағындарының сипаттамасына байланысты.

Бизнес-модель. Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Компанияның активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Компанияның мақсаты (i) активтерден шартта көзделген ақша ағынын алуды ғана («шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап тұру»), немесе (ii) шартта көзделген ақша ағынын да алу, активтерді сату нәтижесінде туындайтын ақша ағындарын да алу («шартта көзделген ақша ағынын алу үшін активтерді ұстап тұру») болып табыла ма немесе (i) тармақты да, (ii) тармақты да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «басқа» бизнес-модель санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады. Бизнес-модель активтер тобы үшін Компания бағалау жүргізген күні қолда болатын портфель үшін белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметтің барлық тиісті дәлелдемелері негізінде (портфель деңгейінде) анықталады.

Ақша ағындарының сипаттамасы

Егер бизнес-модель шартта көзделген ақша ағынын алу немесе шартта көзделген ақша ағыны мен сатуларды алу үшін активтерді ұстауды көздейтін болса, Компания ақша ағындары тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдерді білдіретін/білдірмейтінін бағалайды («қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне қатысты төлемдерге арналған тест» немесе «SPPI-тест»). Бұл бағалауды жүргізген кезде Компания шартта көзделген ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкестігін қарастырады, яғни пайыздар тек кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық негізгі шарттың басқа да тәуекелдеріне және пайданың шегіне қатысты өтеуді білдіреді. Егер шарттың талаптары базалық кредиттік шарттың талаптарына сәйкес келмейтін тәуекел мен құбылмалылыққа бейімділігін қарастыратын болса, тиісті қаржылық актив пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеліп, бағаланады. Тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдер бойынша тест активті бастапқы тану кезінде жүргізіледі, ал кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу

Қаржылық құралдар осы портфельді басқарудың бизнес-моделі тұтастай өзгерген кезде ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезеңнің басынан бастап перспективті түрде жүргізіледі. Компания ағымдағы және салыстырмалы кезең ішінде өзінің бизнес-моделін өзгерткен жоқ және қайта жіктеу жүргізбеді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық активтердің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резерві

Болжалдардың негізінде Компания амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қарыздық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Компания күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды және әрбір есепті күнге кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды: (i) мүмкін болатын нәтижелерді бағалау арқылы ықтималдылықты ескере отырып анықталған алдын ала кесіп-пішілмеген және ойластырылған соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) есепті кезеңде шамадан тыс шығын және күш жұмсамай қолжетімді болатын өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақтағы экономикалық жағдайлар туралы барлық негізді және расталатын ақпаратты білдіреді.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қарыздық құралдар күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін шегергендегі қаржылық жағдай туралы жеке есепте беріледі.

Компания бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік сапаның өзгерістері негізінде құнсыздануды есепке алудың «үш кезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы тану кезінде құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезеңге жататын құрал ретінде жіктеледі. 1-кезеңнің қаржылық активтері үшін күтілетін кредиттік залалдар келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар нәтижесінде туындайтын немесе шартқа сәйкес, егер ол 12 ай өткенше («12-айлық күтілетін кредиттік залалдар») болатын өтеу күніне дейінгі бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдардың тең бөлігіне тең сомаға бағаланады. Егер Компания бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюын сәйкестендірсе, онда актив 2-кезеңге ауыстырылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар осы бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар негізінде, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, бірақ егер ол көзделмеген болса, күтілетін алдын ала төлемді ескере отырып бағаланады («бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар»). Егер Компания қаржылық актив құнсызданған болып табылады деп анықтаса, онда актив 3-кезеңге ауыстырылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін қаржылық залалдар қашан да бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады.

Қаржылық активтерді есептен шығару

Қаржылық активтер Компания оларды өндіріп алу бойынша өзінің барлық дерлік мүмкіндіктерін жойған және мұндай активтерді өтеуге қатысты үміттің негізсіздігі туралы қорытындыға келген кезде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді.

Қаржылық құралдарды тануды тоқтату

Компания қаржылық активтерді тануды мынадай жағдайларда: (а) егер осы активтер өтелген болса немесе осы активтерге қатысты ақша ағындарына құқықтың күші біткен болса, немесе (б) Компания қаржылық активтерден түсетін ақша ағындарына қатысты құқықты біреуге берсе немесе оны беру туралы келісім жасаса, және мұндай жағдайда (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды берген болса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды бермеген әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығын жойған болса тоқтатады. Контрагенттің активті байланыссыз үшінші тарапқа сатуға шектеу қоймай толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаған жағдайда бақылау сақталады.

Қаржылық активтерді өзгерту

Кейде Компания қаржылық активтер бойынша шарт талаптарын қайта қарайды немесе өзгеше жолмен өзгертеді. Компания шартта көзделген ақша ағындарын өзгерту маңызды болып табылатын/табылмайтынын бағалайды.

Егер бастапқы актив бойынша ақша ағындарына қатысты құқық аяқталатындай болып, өзгертілген талаптар айтарлықтай ерекшеленетін болса, Компания бастапқы қаржылық активті тануды тоқтатады және жаңа активті әділ құны бойынша таниды. Талаптарды қайта қарау күні кейінгі құнсыздануды есептеу мақсаттары үшін, оның ішінде кредиттік тәуекелдің айтарлықтай көбею фактісін анықтау үшін бастапқы тану күні болып саналады. Компания сонымен қатар жаңа кредиттің немесе қарыздық құралдың төлемдерді қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне ғана төлеу критерийіне сәйкестігін бағалайды. Тану тоқтатылған бастапқы активтің баланстық құны мен елеулі түрде өзгертілген жаңа әділ құнның арасындағы кез келген алшақтықтар меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға қатысты болмаған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамынан көрінеді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Талаптарды қайта қарау контрагенттің қаржылық қиындықтарына және оның бастапқы келісілген төлемдерді орындауға қабілетсіздігіне байланысты болған жағдайда Компания бастапқы және түзетілген күтілетін ақша ағындарын активтермен шарт талаптарының өзгеруі нәтижесіндегі активтер бойынша тәуекелдер мен пайданың айтарлықтай айырмашылығына қатысты салыстырады. Егер тәуекелдер мен пайда өзгермейтін болса, онда өзгертілген активтің бастапқы активтен айтарлықтай айырмашылығы болмайды әрі оны өзгерту тануды тоқтатуға әкеп соқпайды. Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме жөніндегі шартқа (немесе сатып алынған не құрылған кредиттік құнсызданған қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша) өзгертілген ақша ағындарын дисконттау арқылы жалпы баланстық құнды қайта есептейді және пайданың немесе залалдың құрамындағы өзгерістен болған пайданы немесе залалды таниды.

(iii) Қаржылық міндеттемелер

Бағалау санаттары.

Қаржылық міндеттемелер (i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерден: бұл жіктелім сауда-саттыққа арналған туынды қаржылық құралдарға, қаржылық міндеттемелерге (мысалы, бағалы қағаздар бойынша қысқа ұстанымдар), бизнесті біріктірген кезде сатып алушы танитын шартты өтеуге және басқа бастапқы тану кезінде анықталған қаржылық міндеттемелерге қолданылады, және (ii) кредиттер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шарттардан басқа амортизациялық құн бойынша бағаланатын салдарлар ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық міндеттемелерді тану оларды өтеген жағдайда (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалған немесе тоқтатылған кезде, немесе оның орындалу мерзімі біткен кезде) тоқтатылады.

Компания мен оның бастапқы кредиторларының арасында айтарлықтай өзгеше талаптары бар қарыздық құралдармен алмасу, сондай-ақ қолда бар қаржылық міндеттемелер талаптарының маңызды өзгерістері бастапқы қаржылық міндеттемелерді өтеу және жаңа қаржылық міндеттемелерді тану ретінде ескеріледі. Егер ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнының жаңа талаптарға сәйкес, бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдаланып алынған сыйақыларды шегергендегі дисконтталған барлық төленген сыйақыларды қоса алғанда, бастапқы қаржылық міндеттемелер бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнынан кем дегенде 10%-ға айырмашылығы болса, талаптардың елеулі айырмашылықтары бар болып саналады. Бұған қоса, басқа да сапалық факторлар ескеріледі. Егер қарыздық құралдармен алмасу немесе талаптарды өзгерту өтеу болып есептелсе, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден түскен пайданың не одан болған залалдың құрамында танылады. Егер алмасу немесе өзгеріс өтеу болып саналмаса, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің баланстық құнын түзету ретінде көрсетіледі және өзгертілген міндеттемелер қолданылатын қалған мерзім ішінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеуге әкеп соқпайтын өзгерістер кумулятивтік амортизацияны кейінгі күнмен есептеу әдісі бойынша бағалау мәнінің өзгеруі ретінде ескеріледі, мұнда пайда немесе залал баланстық құндағы айырмашылықтың экономикалық мазмұны меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға жатпайтын болса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(vi) Өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен міндеттемелер өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы есепте таза шама тек мына жағдайларда: көрсетілген сомаларды өзара есепке алуға, сонымен қатар, өзара есепке алуға ниеті болса немесе оны жүргізуге, не болмаса бір мезгілде активтерді сатуға және міндеттемелерді реттеуге заңды белгіленген құқығы болса ғана көрсетіледі. Қарастырылып отырған өзара есепке алу құқығы (а) болашақта болуы мүмкін жағдайларға байланысты болмауы тиіс, (б) мынадай жағдайларда жүзеге асыруға заңды мүмкіндігі болуы тиіс: (i) әдеттегі қаржы-экономикалық қызметті жүзеге асыру барысында; (ii) төлемдер бойынша міндеттемелер орындалмаған жағдайға (дефолт жағдайы); (iii) дәрменсіздік немесе банкротқа ұшыраған жағдайға байланысты болмауы тиіс.

Жеткізушілерге берілетін аванстар

Жеткізушілерге берілетін аванстар есептілікте құнсыздануға арналған қорды шегергенде бастапқы құн бойынша көрсетілген. Аванстар егер тауарды немесе оларға қатысты қызметті алудың болжалды мерзімі бір жылдан асатын болса, немесе егер аванстар бастапқы тану кезінде есепте ұзақ мерзімді ретінде көрсетілген активтерге қатысты болса, ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Активтерді сатып алу үшін аванстың сомасы Компанияның осы активтерді бақылауға алған және олармен байланысты келешек экономикалық табыстарды Компания компания алатын ықтималдылықтың болған кезінде олардың баланстық құнына қосылады. Өзге аванстар тауарларды және оларға қатысты қызметтерді алған кезде есептен шығарылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Егер аванстарға қатысты активтер, тауарлар немесе қызметтер алынбайтын белгі болса, аванстардың баланстық құны азаюға жатады және құнсызданудан болған тиісті шығыс жылғы табыс пен шығыс арқылы көрсетіледі.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар екі шаманың ең азымен есептеледі: өзіндік құны мен таза сату бағасы. Қорлардың өзіндік құны «first in first out» («ФИФО») әдісі арқылы анықталады. Тауар-материалдық қорлардың өзіндік құнына сатып алу мен басқа да тікелей шығындар жатады, және заемдық қаражат бойынша шығындар жатпайды. Таза сату құны – бұл өндірісті аяқтауға жұмсалатын шығындар мен сату бойынша шығындарды шегергендегі әдеттегі қызмет барысында ықтимал сатудың есептік бағасы.

Сауда және басқа дебиторлық қарыз

Сауда және басқа дебиторлық қарыз бастапқыда әділ құн бойынша, ал кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме тәсілін қолдана отырып есептелген амортизацияланған құны бойынша есептеледі.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражатына және олардың баламаларына кассадағы ақша қаражаты мен ағымдағы банктік шоттардағы қаржылар жатады. Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, өйткені (i) шартта көрсетілген ақша ағындарын алу үшін ұсталатын болғандықтан және (ii) бұл ақша ағындары қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне төленетін төлемді ғана білдіретіндіктен, олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмаған.

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының қалдығы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті жасау үшін ақша қаражатының және оның баламаларының құрамынан шығарылады. Айырбас операцияларға есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі ай бойы шектеулер белгіленген ақша қаражатының қалғаны немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға өзге ұзақ мерзімді активтер құрамына жатқызылады; үш айдан артық, бірақ есептік кезеңнен кейін он екі айдан кем уақытқа шектеулер қойылған ақша қаражаты басқа қысқа мерзімді активтер құрамына енгізіледі.

Акционерлік капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығарумен тікелей байланысты қосымша шығындар капитал құрамында, салықтарды шегергендегі түсімдер сомасынан алынған шегерімдер ретінде көрсетіледі. Компанияның Директорлар кеңесінің шешімімен акцияларды әрбір жеке шығарған жағдайда әр акцияның құны, сонымен қатар, заңнамаларға сәйкес акцияның саны анықталады.

Жалға алу бойынша міндеттемелер

Жалға алу шарттары бойынша туындайтын міндеттемелер бастапқы кезеңде келтірілген құны бойынша бағаланады. Жалға алу міндеттемелері төмендегі жалдау төлемдерінің таза келтірілген құнын қамтиды:

- алғанға дейінгі жалдау бойынша ынталандырушы төлемдерді шегергендегі тіркелген төлемдер (мәні бойынша тіркелген төлемдерді қоса алғанда)
- жалға алу басталған күнгі индексті немесе мөлшерлемені пайдалана отырып, бастапқы бағаланатын индекске немесе мөлшерлемеге байланысты ауыспалы жалдау төлемі,
- тарату құнының кепілдіктері бойынша Компанияның төлеуге күтілетін сомасы;
- Компанияның осы опционды орындауға жеткілікті сенімділік бар болған жағдайда сатып алу опционының орындалу бағасы;
- егер жалдау мерзімі Компанияның осы опционды орындауын көрсетсе, жалдау шарттарын тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Жалға алуды ұзарту және тоқтату опциондары Компания ғимараттарын жалға алу бірқатар шарттарында көзделген. Бұл шарттар Компания өз қызметінде пайдаланатын активтерді басқару кезінде барынша операциялық икемділікті қамтамасыз ету үшін пайдаланылады. Жалдауды ұзарту және тоқтату опциондарының басым бөлігін тиісті жалға беруші емес, Компания ғана орындауы мүмкін. Ұзарту опциондары (немесе жалдауды тоқтатуға арналған опциондар шарттарында белгіленген мерзімнен кейінгі уақыт кезеңі) шарт ұзартылатынына (немесе тоқтатылмайтындығына) жеткілікті сенімділік болған жағдайда ғана жалдау мерзіміне енгізіледі. Міндеттемелерді бағалауға егер жалдау ұзартылатынына жеткілікті сенім болса, ұзарту опциондарын орындау шеңберінде жүргізілетін жалдау төлемдері де енгізіледі.

Жалдау төлемдері жалдау шартында енгізілген пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталады. Егер бұл ставканы, әдетте, Компанияда бар жалдау шарттары жағдайында орын алатынын айқындау оңай болмаса, Компания қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады – бұл Компания осындай мерзімге және осындай қамтамасыз ету кезінде осындай экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы нысанында активтің құнына ұқсас құны бар активті алу үшін қажетті қарыз қаражатын тарта алатын мөлшерлеме.

Қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін анықтау үшін Компания:

- мүмкіндігіне қарай Компания үшінші тараптан жақында алған қаржыландыру туралы бастапқы ақпаратты пайдаланады және оны үшінші тараптан қаржыландыру алған сәттен бастап кезеңдегі қаржыландыру талаптарындағы өзгерістерді ескере отырып түзетеді,
- несие тәуекелін ескере отырып түзетілетін, есептелуі тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеден басталатын өсіру тәсілін қолданады, және
- жалға алу шартының ерекшелігін, мысалы жалға алу мерзімін, елін, валютасын және қамтамасыз етуді ескере отырып түзетулер жүргізеді.

Компания күшіне енгенге дейін жалдау міндеттемесінде көрсетілмейтін индекске немесе ставкаға байланысты болатын ауыспалы жалдау төлемдерін ықтимал ұлғайту тәуекеліне ұшырайды. Индекске немесе ставкаға байланысты жалдау төлемдерінің өзгерістері күшіне енген кезде пайдалану құқығы нысанында активтің құнын түзете отырып, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалау жүргізіледі.

Жалдау төлемдері міндеттемелердің негізгі сомасына және қаржылық шығыстарға бөлінеді. Қаржылық шығыстар әрбір кезең үшін міндеттемелердің өтелмеген қалдығы бойынша тұрақты мерзімдік пайыздық ставканы қамтамасыз ету үшін жалдаудың барлық кезеңі ішінде пайдада немесе шығында көрсетіледі.

Жабдықтар мен көлік құралдарын қысқа мерзімді жалдау және құны төмен кез келген активтерді жалдау бойынша төлемдер пайда немесе шығын құрамындағы шығыстар ретінде желілік әдіспен танылады. Қысқа мерзімді жалдау 12 айдан аспайтын мерзімге жалдау шартын білдіреді.

Қарыздар

Қарыздар бастапқыда мәміле бойынша шығындарды шегергенде әділ құн бойынша көрсетіледі және кейін амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі; алынған құралдар сомасы (мәміле бойынша шығындарды шегергенде) өтеу құны арасындағы айырмашылық тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, қарыздың бүкіл кезеңі ішінде табыс пен залалда танылады.

Нарықтық емес жағдайларда акционерлерден алған қарыздарды есепке алған кезде Компания капиталға салым ретінде капиталдағы бастапқы танудан түскен табысты көрсетеді. Операцияның экономикалық мәнін көрсететін есепке алу тәртібі барлық ұқсас операцияларға жүйелі түрде қолданылады.

Мақсатты пайдалану үшін немесе сату үшін дайындау міндетті түрде айтарлықтай уақыт қажет болатын тікелей активтерді сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысты жалпы және нақты мақсаттарға тартылған қарыздардың шығындары айтарлықтай уақытты талап етеді (бұдан әрі «белгілі бір талаптарға жауап беретін актив»), капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа залалдар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, шығыстар құрамында танылады. Егер Компания белгілі бір талаптарға жауап беретін активтер бойынша күрделі шығыстарды жүргізбесе, ол құтылуы мүмкін болатын қарыздар бойынша залалдарды капиталдандырады. Капиталдандырудың бастапқы күні (а) Компания белгілі бір талаптарға сай активпен байланысты шығындарды көтергенде; (б) қарыздар бойынша шығындарды көтергенде; және (в) активті мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті шараларды жүзеге асырғанда басталады. Капиталдандыру білгілі бір талаптарға жауап беретін активті оны мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық шаралар аяқталғанда тоқтатылады.

Қарыздар Компанияның есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі айға алған міндеттемелері бойынша есептемелер мерзімін ауыстыруға міндетті құқығы болмаған кезде қысқа мерзімді міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Кредиторлық берешек

Кредиторлық берешек контрагенттің өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі. Кредиторлық берешек, бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша ескеріледі.

Еңбекке ақы төлеуға жұмсалатын шығыстар және оларға байланысты аударымдар

Еңбекақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына төленетін жарналар, төленген жыл сайынғы демалыстар мен еңбекке жарамсыздығы үшін жасалатын төлемдер, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктер Компания қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі.

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Компания өзінің қызметкерлерінің атынан осындай зейнеткерлік және қызметтен босарда алынатын жәрдемақыларын ұстап қалады. Жұмыскерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Компанияның қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және барлық төлемдерді мемлекеттік және жеке зейнетақы қорлары жүргізеді.

Табыс салығы

Осы жеке қаржылық есептілікте табыс салығы қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында күшіне енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетілген. Егер олар осы немесе басқа кезеңдерде басқа жиынтық табыстың немесе тікелей капитал құрамында көрсетілген операцияларға жатуына байланысты басқа жиынтық пайда құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілмеуі тиіс болса, табыс салығы бойынша шығындарға ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар жатады және жылдық кірістер мен шығында көрсетіледі.

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдер үшін салық салынатын кіріс немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджеттен өтелетін немесе оған төленетін сома болып табылады. Егер қаржылық есептілік тиісті салық декларациясын бергенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе зиян бағалау көрсеткіштеріне негізделеді. Табыс салығынан өзге, басқа да салықтар операциялық шығындар құрамында көрсетіледі.

Қаржылық кепілдер

Қаржылық кепілдер – бұл егер тиісті дебитор қарыз құралдарының шарттары бойынша төлемді уақытылы жүргізбеген жағдайда көтерген компаниядан кепілдікті ұстаушыға шығындарды өтеу бойынша нақты төлемдерді жүзеге асыруды талап ететін қайтарып алынбайтын шарттар. Қаржылық кепілдіктер бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі, әдетте ол алынған комиссияның сомасына тең. Аталған сома кепілдіктің әрекет ету мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады. Кепілдіктер әрбір есептік кезеңге екі соманың ең үлкені: (i) бастапқы танылған кезде көрсетілген амортизацияланбаған сомасы, және (ii) есептік кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемені реттеу үшін қажетті шығындардың сомасының ең жақсы бағасы бойынша бағаланады.

Акционермен жүргізілетін операциялар

Акционердің өкімі бойынша шығындарды есептеу немесе активтерді бөлу, негізгі құралдардың объектілерін, бизнесті біріктіруді, басқа кәсіпорынға немесе істен шығу тобына қатысу үлесін, ақша қаражатын және басқаларды қоса алғанда, «Капиталдың өзге бөлулері» ретіндегі бөлінбеген пайда болып танылады.

3 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану

Төменде санамаланған қайта қаралған стандарттар Компания үшін 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті деп танылды, бірақ Компанияға елеулі әсер етпеді:

- *ХҚЕС (IFRS) 16 түзетуі «COVID-19-ға байланысты жалдау бойынша шегінулер» (2020 жылы 28 мамырда шығарылған және және 2021 жылғы 1 қаңтарда немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады.*
- *Базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау (IBOR) – ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IAS) 39, ХҚЕС (IFRS) 7, ХҚЕС (IFRS) 4 және ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулері – 2-кезең (2020 ж. 27 тамызда шығарылған және 2021 ж. 1 қаңтарда басталатын жылдық кезеңге қатысты немесе осы күннен кейін күшіне енеді).*

Түзетуді қолдану Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

3 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану (жалғасы)

Жаңа стандарттар мен түсіндірулер

2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын және Компания мерзімінен бұрын қабылдамаған бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірмелер жарияланды.

- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулері – «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе активтерді салу» (2014 ж 11 қыркүйекте шығарылған және ХҚЕС жөніндегі кеңес белгілеген мерзімнен немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2017 ж 18 мамырда шығарылған және 2021 ж. 1 қаңтарда немесе одан кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді, күшіне ену күні кейіннен 2023 жылғы 1 қаңтарға төменде көрсетілгендей 17 ХҚЕС (IFRS) түзетулерімен ауыстырылды).
- ХҚЕС (IFRS) 17 түзетулері және ХҚЕС (IFRS) 4 түзетулері (2020 жылғы 25 маусымда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелерді жіктеу - ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері (2020 жылғы 23 қаңтарда шығарылды және 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жіктеу – күшіне ену күнін ауыстыру - ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері (2020 жылғы 15 шілдеде шығарылған және 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді).
- «Активті болжамды пайдалану басталғанға дейін алынған түсім, Ауыртпалықты шарттар - шартты орындау құны», «Тұжырымдамалық негіздерге сілтеме» – ХҚЕС (IAS) 16, ХҚЕС (IAS) 37 және ХҚЕС (IFRS) 3-ке шектеулі қолданылу саласы бар түзетулер және ХҚЕС-ке қатысты 2018-2020 жылдардағы ХҚЕС-тің жыл сайынғы жетілдірулері (IFRS) 1, ҚЕХС (IFRS) 9, ҚЕХС (IFRS) 16 және ҚЕХС (IAS) 41 (2020 жылғы 14 мамырда шығарылды және 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IAS) 1-ге және ХҚЕС бойынша 2-практикалық басшылыққа түзетулер: есеп саясаты туралы ақпаратты ашу (2021 жылғы 12 ақпанда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады).
- ХҚЕС (IAS) 8 түзетулері: «Бухгалтерлік бағаларды анықтау» (2021 жылғы 12 ақпанда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- «Covid-19-ға байланысты жалдау бойынша шегінулер» – 16 ХҚЕС (IFRS) түзетулері (2021 жылғы 31 наурызда шығарылды және 2021 жылғы 1 сәуірден басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Бір операцияның нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салық – ХҚЕС (IAS) 12 түзетулері (2021 жылғы 7 мамырда шығарылған, 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, осы жаңа стандарттар мен түсіндірулер Компанияның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер

Компания қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына әсер ететін бухгалтерлік бағалаулар мен жол берулерді жүргізеді. Бухгалтерлік бағалау мен пайымдау тұрақты талдауға жатады және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа да факторларға, оның ішінде қалыптасқан мән-жайларда негізделген болып саналатын болашақ оқиғаларға қатысты күтулерге негізделген. Есеп саясатын қолдану барысында басшылық бухгалтерлік бағалармен байланысты кәсіби пікірлерді де қолданады. Келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын елеулі түзету қажеттілігіне алып келуі мүмкін қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға неғұрлым елеулі әсер ететін кәсіби пайымдаулар және бухгалтерлік бағалаулар мыналарды қамтиды:

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Басшылық әрбір есепті кезеңнің соңында жекелеген активтердің немесе активтер топтарының құнсыздану белгілерінің болуын және алдыңғы кезеңдерде гудвилден өзгеше активтер немесе активтер топтары үшін танылған құнсызданудан болатын залалдың бұдан былай болмағанын немесе азайғанын бағалайды. Кез келген осындай белгілер болған кезде басшылық активтің өтелетін құнын бағалайды, ол сатуға жұмсалған шығындарды және оны пайдалану құндылығын шегере отырып, оның әділ құны шамаларының ішіндегі ең үлкені ретінде айқындалады. Пайдалану құндылығын есептеу басшылық тарапынан қалыптасқан жағдайларда негізделген деп саналатын бағалау деректері мен кәсіби пайымдауларды қолдануды талап етеді.

Қаржылық емес активтердің құнсыздану белгілерінің болуын айқындау негізгі құралдар объектілерінің ықтимал технологиялық ескіруін, қызметінің тоқтатылуын, олардың пайдалы қызметінің қалдық мерзімдерін және пайдалану шарттарының басқа да өзгерістерін айқындауда пайымдау мен бағалауды пайдалануды да талап етеді.

ХҚЕС (IAS) 36-ға сәйкес құнсыздану белгілерінің бірі Компания үшін теріс салдарларға ие болған, Компания қызметін жүзеге асыратын технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе заңды жағдайларда немесе актив арналған нарықта кезең ішінде болған немесе жақын болашақта күтілетін елеулі өзгерістердің болуы болып табылады.

Активтердің өтелетін құнын бағалау кезінде Компания бағалауды пайдаланады және пайымдау жасайды. Бағалау мен пайымдау тұрақты сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа факторларға, оның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізделген деп есептелетін болашақ оқиғаларға қатысты күтулерге негізделген. Сондай-ақ, басшылық есеп саясатын қолдану процесінде бағалауды талап етуден басқа кейбір пайымдауларды қолданады.

Covid-19-дың таралуы мен әсерін тежеуге бағытталған шаралар Қазақстандағы экономикалық белсенділікті айтарлықтай шектеп, теріс әсер етеді және белгісіз уақыт кезеңі ішінде бизнес пен топ клиенттеріне, сондай-ақ қазақстандық және әлемдік экономикаға теріс әсер етуді жалғастыруы мүмкін. Тиісінше, ақша қаражатының болашақ ағындарын қысқартуы немесе операциялық және өзге де шығыстарды ұлғайтуы, сондай-ақ экономиканы қолдау үшін Үкіметтің электр энергиясына тарифтерді реттеу сипатына әсер етуі мүмкін.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындалған Топтың шоғырландырылған есептілігінде баяндалғандай, Топ басшылығы есепті күнгі жағдай бойынша «Алматы Электр Станциялары» АҚ (бұдан әрі – «АлЭС») еншілес компаниясының негізгі құралдарының құнсыздану белгілері бар деген қорытындыға келді. Осы жеке қаржылық есептілікті дайындау мақсатында бұл фактіні Компания басшылығы осы компанияға салынған инвестициялардың ықтимал құнсыздануының белгісі ретінде қарады.

Басшылық әрбір еншілес және бірлескен кәсіпорынға салынған инвестицияларды ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін жеке бірлік ретінде жіктейді, өйткені бұл басқа активтерден түсетін ақша ағындарынан тәуелді емес ақша ағындарын тудыратын ең кіші анықталған актив және әрбір еншілес компания өтеуді бақылайтын ең төменгі деңгейдегі активтер. Басшылық еншілес және бірлескен кәсіпорындарға салынатын инвестициялардың қалпына келтірілетін сомасын Компанияның оларды пайдаланудан алуы күтілетін дисконтталған болашақ ақша ағындарының сомасы ретінде анықталған пайдалану құнына негізделген деп есептеді.

Компания АлЭС активтері, сондай-ақ еншілес ұйымдары «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (бұдан әрі – «ЕГРЭС-1»), «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ (бұдан әрі - АЖК) және «Тегіс Мұнай» ЖШС мен «Маңғышлақ Мұнай» ЖШС (бұдан әрі – «Тегіс Мұнай»), сондай-ақ бірлескен кәсіпорындар – «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ-ға (бұдан әрі – ЕГРЭС-2») инвестициялары бойынша құнсыздану сынағын өткізу үшін негізгі құралдарының құнсыздану белгілерін талдау үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты, олар ХҚЕС IAS 36 «Активтердің құнсыздануы» халықаралық стандартына сәйкес жүзеге асырылды. Еншілес және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың өтелетін құны активтерді пайдаланудан болжанған ақшалай қаражаттардың келуі мен кетуіне, дисконттау мөлшерлемесіне және басқа көрсеткіштерге сүйеніп анықталған.

«АлЭС»-ке салынған инвестициялардың құнсыздануына жүргізілген тест

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компания басшылығы Алматы ЖЭО-2 алаңында қуаты 600 МВт-ға дейінгі газбен жұмыс істейтін жаңа станция салу нұсқасымен қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып, ЖЭО-2-ні жаңғырту жобасының техникалық-экономикалық негіздемесіне «Мемсараптама» РМК-ның №02-0210/21 оң қорытындысын алу құнсыздану индикаторы болып табылады деп есептеп, негізгі құралдардың өтелетін құнына бағалау жүргізуге шешім қабылдады.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

«Электр энергиясын өткізетін энергия өндіруші ұйымдар тобын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2018 жылғы 5 желтоқсандағы №475 бұйрығымен Компания энергия өндіруші ұйымдардың жеке 26-тобы болып айқындалды. «Электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы №514 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы» ҚР ЭМ 2021 жылғы 24 маусымдағы №211 бұйрығымен «АлЭС» АҚ электр энергиясына белгіленген тариф (ҚҚС-сыз) 2021 жылғы 1 шілдеден бастап бес жылға тең мерзімге, жылдарға бөле отырып, 10.23 теңге/кВтс. құрайды. Сонымен қатар, «ЖЭК-ті пайдалануды қолдау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 7-1-бабы 3-тармағы 4) тармақшасына сәйкес, 2021 жылғы 1 шілдеден бастап электр энергиясын тұтынудың 1 аймағы бойынша шартты тұтынушылар үшін жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдауға 2021 жылға 1.57 теңге/кВтс (ҚҚС-сыз) мөлшерінде және 2022 жылға 1.58 теңге/кВтс мөлшерінде үстемеақы енгізілді (ҚҚС-сыз). Осылайша, «АлЭС» АҚ-ның 2021 жылға арналған электр энергиясын босату тарифі 11.80 теңге/кВт/сағ (ҚҚС-сыз) және 2022 жылға 11.81 теңге / кВт / сағ (ҚҚС-сыз) құрайды.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №147 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясына шекті тарифті, теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифті және электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметке шекті тарифті бекіту қағидаларына сәйкес, электр энергиясына бекітілген қолданыстағы шекті тариф оны өндіруге арналған шығындарды жаппаған жағдайда, энергия өндіруші ұйымдар 1 қыркүйекке дейінгі мерзімде уәкілетті органға растайтын құжаттармен қоса электр энергиясын өндіруге арналған негізгі шығындардың болжамды ұлғаюы туралы ақпаратты, алдыңғы жылғы қаржылық есептілікті, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспарларында көзделген инфляцияның болжамды деңгейін ескере отырып, есептерді ұсынуға құқылы.

Мемлекет басшысының тапсырмасына байланысты 2022 жылдың 1 шілдесіне дейін реттеліп көрсетілетін коммуналдық қызметтерге, атап айтқанда, сумен жабдықтауға, су бұруға, жылумен жабдықтауға, газбен жабдықтауға және электрмен жабдықтауға белгіленген тарифтерді арттыруға мораторий енгізілді, 2022 жылдың бірінші жартыжылдығында 1 кВт бірлігі үшін электр энергиясына шекті тарифтің болжамы Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2021 жылғы 24 маусымдағы №211 бұйрығымен бекітілген тарифке негізделген. 2022 жылдың екінші жартыжылдығынан бастап болжамды тариф электр энергиясына шекті тарифті бекіту туралы қағидаларын, сондай-ақ 2022-2026 жылдарға арналған Даму жоспарына сәйкес болжамды шығыстарға сүйене отырып, Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2020 жылғы 22 мамырдағы № 205 бұйрығымен бекітілген электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту кезінде ескерілетін тіркелген пайданы, сондай-ақ теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифті бекіту кезінде ескерілетін теңгерімдеуге тіркелген пайданы айқындау әдістемесін қолдана отырып есептелді. 2027 жылы электр энергиясына арналған тариф қолданыстағы ЖЭО-2-нің істен шығуы ескеріліп есептелді. 2022 жылдан бастап 2027 жылға дейінгі кезеңде шартты тұтынушылар үшін жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдауға арналған үстемеақы 2022 жылдың деңгейінде 1.58 теңге/кВтс (ҚҚС-сыз) мөлшерінде қабылданды.

Сату көлемінің болжамы өткен жылдардағы ақпарат және Компанияның 2022-2026 жылдарға арналған Даму жоспарына сәйкес басшылықтың болжамдары негізінде жасалды. Электр энергиясын сату көлемі шамамен 2022 жылдың деңгейінде және 2027 жылы ЖЭО-2-нің істен шығуын ескере отырып қалады деген болжам жасалды. Ақша ағындары Компания капиталының орташа өлшенген құны негізінде анықталған жылдық 12.68% мөлшеріндегі салықтан кейінгі пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып дисконтталды.

Өткізілген тест нәтижесінде 2021 жылғы 31 желтоқсанда негізгі құралдарды пайдалану құндылығы 71,215,042 мың теңге мөлшерінде айқындалды, бұл олардың АлЭС-тің баланстық құнынан 20,696,649 мың теңгеге төмен. Тиісінше, АлЭС 2021 жылы 20,696,649 мың теңге сомасында негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалды таныды. Компания басшылығы АлЭС-тегі инвестициялар құнына әсерін бағалады және өтелетін құн инвестицияның теңгерімдік құнынан асып кететіндіктен, құнсызданудан болған шығындар жоқ деген қорытындыға келді.

Негізгі параметрлер үшін сезімталдықты талдау:

Дисконт 1%-ға ұлғайған/төмендеген жағдайда негізгі құралдарды өтеу құны 4,877,072 мың теңгеге азаяды / 5,892,082 мың теңгеге ұлғаяды. Терминал құнын есептеу үшін пайдаланылатын ұзақ мерзімді инфляция мөлшерлемесі жылдық 3.24%-ды құрайды.

Егер электр энергиясына шекті тарифтер 2022-2026 жылдар кезеңінде 11.81 теңге/кВтс деңгейінде тіркелген жағдайда, негізгі құралдарды өтеу құны 33,761,418 мың теңгеге азаяды.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Электр, жылу энергиясын және химиялық тазартылған суды сату көлемі 10% - ға төмендеген/ұлғайған жағдайда, негізгі құралдарды өтеу құны 34,955,769 мың теңгеге азаяды / 12,492,227 мың теңгеге ұлғаяды.

Электр энергиясын, жылу энергиясын және химиялық тазартылған суды өткізуге шекті тарифтер 10%-ға төмендеген/ұлғайған жағдайда негізгі құралдарды өтеу құны 25,393,396 мың теңгеге азаяды / 25,373,831 мың теңгеге ұлғаяды.

Негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін талдау

Компания басшылығы «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (бұдан әрі – «ЕГРЭС-1»), «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «АЖК»), «Тегіс Мұнай» ЖШС және «Маңғышлақ Мұнай» ЖШС (бұдан әрі – «Тег(с Мұнай) еншілес компанияларының негізгі құралдарының, сондай-ақ БЕХС 36 «Активтердің құнсыздануына» сәйкес жүргізілген «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕГРЭС-2») бірлескен кәсіпорнына салынған инвестициялардың құнсыздану белгілеріне талдау жүргізді.

Құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған негізгі фактілер мен болжамдар мыналар болып табылады:

- есепті кезеңде еншілес компаниялардың экономикалық тиімділігінде теріс өзгерістердің болмауы;
- несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелердегі және ұзақ мерзімді инфляция мөлшерлемесіндегі өзгерістердің маңызды болып табылмауы;
- еншілес компаниялар үшін кезең ішінде орын алған немесе жақын болашақта орын алуы мүмкін жағымсыз салдары бар елеулі өзгерістердің болмауы;
- Қазақстан Республикасының солтүстік және оңтүстік аймағында электр энергиясына сұраныстың орта мерзімді перспективада болжамды өсуі;
- Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2021 жылғы 24 маусымдағы № 211 бұйрығына сәйкес 2021 жылғы 1 шілдеден бастап энергия өндіруші ұйымдар үшін (бұдан әрі – «ЭӨҰ») Пайда нормасын айқындау әдістемесіне сәйкес анықталатын пайда нормасын ескере отырып, электр энергиясына шекті тарифтерді ұлғайту;
- Электр энергетикасы саласындағы заңнамаға 2021 жылғы 1 шілдеден бастап жаңартылатын энергия көздерін (бұдан әрі – «ЖЭК») пайдалануды қолдауға «өтпелі» үстемеақы тетігін енгізу бөлігінде өзгерістер енгізу. Бұл өзгерістер дәстүрлі ЭӨҰ-ның электр энергиясын сатып алуға арналған шығындарды есепке алу тетігін жетілдіру мақсатында енгізілді және оған сәйкес дәстүрлі ЭӨҰ шекті тарифіне ЖЭК пайдалануды қолдауға үстеме қосылады, бұл ЖЭК электр энергиясын сатып алу кезінде туындаған шығындарды болдырмайды.

«ЕГРЭС-1» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен болжамдар:

- 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- 2026 жылдан бастап № 1 энергия блогын пайдалануға беру есебінен электр энергиясын өткізу көлемінің болжамды ұлғаюы;
- 2024 жылы пайдалануға бере отырып, «№1 энергия блогын жаңа электр сүзгілерін орнату арқылы қалпына келтіру» жобасы бойынша инвестицияларды қайтаруды қамтамасыз ететін электр қуатының әзірлігін ұстап тұру жөніндегі қызметтерге жеке тариф алу (Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігімен 2021 жылғы 22 ақпандағы инвестициялық келісім).

«ЭГРЭС-2» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен болжамдар:

- 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- 2026 жылдан бастап № 3 энергия блогын пайдалануға беру есебінен электр энергиясын өткізу көлемінің болжамды ұлғаюы;

Электр энергиясына тарифтің айтарлықтай ұлғаюы – 2021 жылғы 1 сәуірден бастап 9.13 теңге/кВтс-дан 9.69 теңге/кВтс-ға дейін және 2021 жылғы 1 шілдеден бастап 10.16 теңге/кВтс-ға дейін ұлғайды

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалаулар және кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

«АЖК» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен болжамдар:

- 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- Алматы қаласы мен Алматы облысында электр энергиясына сұраныстың орта мерзімді перспективада болжамды өсуі.

Құнсызданудың сыртқы және ішкі белгілерін талдау нәтижесінде Компания басшылығы талдау жүргізілген күні құнсыздану белгілері жоқ деген қорытындыға келді. Тиісінше, Компания басшылығы осы еншілес компаниялардың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануына және бірлескен кәсіпорынға инвестициялауға 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тест жүргізуге шешім қабылдады.

«Тегіс Мұнай» ЖШС-да газ өндірудің басталу мерзімі

Табиғи газ өндіру 2024 жылы басталады деп болжануда және газ өндірудің 65%-ы 2024 жылдан бастап жыл сайын экспортқа жіберілетін болады деп болжануда.

Газ өндірудің басталу мерзімін ауыстыру келісімшарттық аумақтың Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік қорық аймағының аумағына кіретіндігіне байланысты, мұнда аумақты қорық аймағының құрамынан шығарғанға дейін кен орнын жайластыру және игеру жөніндегі жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады. Топ басшылығы уәкілетті мемлекеттік мекемелермен бірлесіп келісімшарттық аумақты қорық аймағынан шығаруды ескере отырып, қорық аймағының шекарасын кеңейтуді келісу бойынша жұмыстар жүргізуде. Басшылықтың пікірінше, «Самұрық-Қазына» ҰАҚ» АҚ құрамына кіретін, келісімшарттық аумақтары Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік қорық аймағының аумағында болған, бірақ кейіннен пайдалы қазбалар өндіруді жүргізуге рұқсат алған басқа да компаниялардың тәжірибесі негізінде топтың пайдасына қолайлы шешім шығару ықтималдығы жоғары. Бұдан басқа, Тегіс Мұнай ҚР Энергетика министрлігіне (бұдан әрі – «ҚР ЭМ») өндіру кезеңінің басталуын ұзарту, газ өндіру үшін кен орнын жайластыру, жұмыс бағдарламасының орындалу мерзімін және келісімшарттың қолданылу мерзімін ауыстыру қажеттілігі туралы өтініш жасады, себебі келісімшарттық аумақты қорық аймағынан шығару туралы мәселе аяқталған жоқ. 2020 жылдың қыркүйегінде ҚР ЭМ Жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптама комиссиясы қаржыландыру - оқыту; - ҒЗТҚЖ –өңірді әлеуметтік-экономикалық дамыту бойынша міндеттемелерді ауыстыру туралы шешім қабылдады; бұл ретте жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша инвестициялық міндеттемелер жөніндегі жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу бөлігі бойынша ұсыныс қабылданбады.

2020 жылдың 3 желтоқсанында Тегіс Мұнай ҚР Жоғарғы сотына ҚР ЭМ-нің жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша инвестициялық міндеттемелер жөніндегі жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу бөлігінен бас тартуды заңсыз деп тану туралы арыз жолдады. 2020 жылғы 30 желтоқсанда Тегіс Мұнай «Атамекен» ҰКП құрамына кіретін «Қазақстанның сыртқы сауда палатасы» ЖШС-дан еңсерілмейтін күш жағдайларының туындағаны туралы куәлік алды, бұл Тегіс Мұнай келісімшарттық аумақты қорық аймағынан шығарғанға дейін жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша міндеттемелерді орындай алмайтынын және жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізе алмайтынын растайды. Еңсерілмейтін күш мән-жайы келісімшарттық аумақ қорық аймағынан шығарылғанға дейін қолданылады.

2021 жылғы 15 қыркүйекте келісімшарттық аумақты қорық аймағынан шығару үдерісінің жалғасуына байланысты Топ «Қазақстанның сыртқы сауда палатасы» ЖШС-дан еңсерілмейтін күш мән-жайларының қолданылу мерзімі бөлігінде жаңа куәлік алды.

Балқаш ЖЭС

2019 жылғы 29 қазанда Компания Samsung C&T-дан БЖЭС-тің 50%+1 акциясын сатып алды және БЖЭС-те 100% үлес иесі болды. Сатып алу кезінде БЖЭС банкроттық шегінде болды, сондай-ақ іс жүзінде маңызды қызметті жүзеге асырмады. 2017 жылдан бастап кредиторлар мен өнім берушілер БЖЭС-тің төлем қабілетсіздігіне байланысты бірнеше рет сотқа берді, бұл өз кезегінде мүлікке тыйым салуға алып келді, сондай-ақ БЖЭС қызметін айтарлықтай шектеді. 2019 жылғы 6 желтоқсанда соттың шешімі бойынша банкроттық процесін бақылау және жүргізу үшін уақытша басқарушы тағайындалды.

Ұлттық экономиканы қолдау үшін карантиндік шаралар мен Мемлекет қабылдаған шаралардың енгізілуіне байланысты Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 14 шілдедегі № 443 қаулысымен заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлерді банкрот деп тану туралы өтініштерді мемлекеттік органдар мен квазимемлекеттік сектор субъектілері атынан кредиторлардың сотқа беруін 2020 жылғы 1 қазанға дейін тоқтата тұруға бұйрық берілді, осыған байланысты БЖЭС-тің банкроттық рәсімі уақытша тоқтатылды. 2021 жылғы 29 желтоқсанда Компания сотқа ерікті банкроттық туралы өтініш берді. Осылайша, басшылықтың пікірінше, Топтың бақылау құқығы жоқ және БЖЭС-ке салынған инвестициялар толығымен құнсызданды.

5 Байланысты тараптармен есеп айырысу және жүргізілген операциялар

Байланысты тараптар анықтамасы ҚЕХС (IAS) 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» келтіріледі. Әдетте бір тараптың екіншісін бақылау мүмкіндігі болған жағдайда, ортақ бақылауда болғанда немесе бір тарап қабылдаған қаржылық және операциялық шешімдерге маңызды ықпал ете алатын немесе бірлескен бақылау жүргізетін жағдайда тараптар байланысты деп есептеледі. Тараптар байланысты болып табылатындығы туралы мәселені шешу кезінде тараптардың заңды нысаны ғана емес, олардың өзара қарым-қатынасының сипаты да назарға алынады. Негізгі компания және Компанияның соңғы бақылаушы тарапы 1-ескертпеде ашылған.

Байланысты тараптар Самұрық-Қазына бақылауындағы компанияларды қамтиды. Мемлекет компанияға бақылау жүзеге асырады. Компания мемлекетпен және оның байланысты тараптармен есеп айырысу бойынша жеке мүліктік емес мәмілелер мен қалдықтар туралы ақпаратты ашудан босатуды қолдануға шешім қабылдады, өйткені Қазақстан мемлекеті бақылауды, бірлескен бақылауды жүзеге асырады немесе осындай тараптарға елеулі әсер етеді.

Компания мемлекет қатысатын ұйымдардың көбінен тауарларды сатып алады және жеткізеді.

Мұндай сатып алулар мен жеткізілімдер жеке-жеке аздаған соманы құрайды және әдетте коммерциялық негізде жүзеге асырылады.

Төменде 2021 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша өтелмеген қалдықтар берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Еншілес компанияларға берілген қарыз	-	-	63,109,167
Дебиторлық берешек	-	-	2,732
Берілген қарыздар бойынша алынатын сыйлықақылар	-	-	435,344
Алынатын дивидендтер	-	-	458
Кредиторлық берешек	-	35,204	348,573
Қарыздар және облигациялар	71,139,311	-	23,504,716

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен операциялар бойынша өтелмеген қалдықтар ұсынылды:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Еншілес компанияларға берілген қарыз	-	-	56,246,478
Дебиторлық берешек	-	-	1,542,542
Берілген қарыздар бойынша алынатын сыйлықақылар	-	-	405,887
Алынатын дивидендтер	-	-	449
Кредиторлық берешек	-	7,372	297,753
Қарыздар және облигациялар	67,887,857	-	38,411,690

5 Байланысты тараптармен есеп айырысу және жүргізілген операциялар (жалғасы)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша кірістер мен шығыстар көрсетілді:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Дивидендтер бойынша табыстар	-	-	34,045,809
Қаржылық табыстар	-	-	6,520,957
Қаржылық шығыстар	7,257,814	-	2,915,572
Қаржылық активтердің құнсыздануы бойынша шығыстар	-	-	(79,361)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	120,722	832,214
Бағам айырмасы бойынша табыс (нетто)	-	-	(260)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша кірістер мен шығыстар көрсетілді:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Дивидендтер бойынша табыстар	-	-	34,943,973
Қаржылық табыстар	-	-	6,730,767
Қаржылық шығыстар	6,822,113	-	4,700,278
Қаржылық активтердің құнсыздануы бойынша шығыстар	-	-	(23,624)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	38,434	787,810
Бағам айырмасы бойынша табыс (нетто)	-	-	53,774

Сондай-ақ 19-ескертпеде көрсетілгендей, Компания еншілес кәсіпорындарға кепілдер берді.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде жалақыны, сыйақыларды және қызметкерлерге өзге де қысқа мерзімді сыйлықақыларды қамтитын негізгі басқару персоналдың сыйақысы 318 044 мың теңгені құрайды (2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда: 210,832 мың теңге). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персонал 4 адамнан тұрады (2020 жылғы 31 желтоқсандағы бойынша: 5 адам).

6 Еншілес компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың құны туралы ақпарат берілді:

	Сатып алған күні	Тіркеген ел	31 желтоқсан 2021 ж.		31 желтоқсан 2020 ж.	
			Инвестициялар құны (мың теңгемен)	Иелік ету үлесі	Инвестициялар құны (мың теңгемен)	Иелік ету үлесі
Еншілес ұйымдар						
«Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	31.10.2012	Қазақстан	331,003,748	100%	333,382,126	100%
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	29.07.2009	Қазақстан	62,914,945	100%	62,914,945	100%
		Қазақстан				
«Алматы электр станциялары» АҚ	26.07.2011	Қазақстан	34,061,653	100%	34,061,653	100%
«Мойнақ СЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	21,864,616	100%	21,864,616	100%
«Тегіс Мұнай» ЖШС	29.12.2012	Қазақстан	17,531,389	100%	17,373,473	100%
		Қазақстан				
Бірінші жел электр станциясы» ЖШС	28.05.2016	Қазақстан	14,914,271	100%	14,914,271	100%
«Ereumentau Wind Power» ЖШС	28.05.2016	Қазақстан	8,401,189	100%	6,658,306	100%
«Шардара СЭС» АҚ	03.06.2011	Қазақстан	2,524,772	100%	2,524,772	100%
«Бұқтырма СЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	1,050,790	90%	1,050,790	90%
«Казгидротехэнерго» ЖШС	31.03.2014	Қазақстан	326,840	100%	299,565	100%
«Алматыэнергосбыт» ЖШС	26.07.2011	Қазақстан	136,003	100%	136,003	100%
«Energy Solutions Center» ЖШС	16.03.2019	Қазақстан	52,998	100%	52,998	100%
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялар						
Forum Muider B.V.	23.12.2008	Нидерланды	41,759,543	50%	41,759,543	50%
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	8,725,133	50%	8,725,133	50%
«Энергия Семиречья» ЖШС	28.05.2016	Қазақстан	2,411,010	25%	2,411,010	25%
Құнсызданған инвестициялар						
«Балқаш ЖЭС» АҚ (4-ескертпе)	24.06.2008	Қазақстан	32,085,280	100%	32,085,280	100%
«Samruk-Green Energy» ЖШС	13.06.2012	Қазақстан	5,684,653	100%	5,684,653	100%
«Шүлбі СЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	1,230,658	92.14%	1,230,658	92.14%
«Өскемен ГЭС» АҚ	04.01.2008	Қазақстан	465,019	89.99%	465,019	89.99%
Шегергенде:						
Инвестициялардың құнсыздануы			(39,446,496)		(39,446,496)	
Барлық инвестициялар			547,698,014		548,148,318	

2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның мына бірлесіп бақылайтын кәсіпорындарда иелік ету үлесі бар:

- ЕГРЭС-2 ст. – 50%. Иелік етудің қалған 50%-ы «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ға тиесілі.
- Forum Muider – 50%. Иелік етудің қалған 50%-ы UC RUSAL-ға тиесілі.

Компанияның «Энергия Семиречья» ЖШС қауымдастырылған компаниясында қатысу үлесі бар (25%). Энергия Семиречья жаңартылатын энергия көздері станциясын салуды жоспарлап отыр. «Энергия Семиречья» ЖШС акционерлері «Hydrochina Corporation» (қатысу үлесі 50%), «Самұрық Энерго» АҚ (қатысу үлесі 25%), «Powerchina Chegdu Engineering Corporation» (қатысу үлесі 15%) және Powerchina Resources Ltd (қатысу үлесі 10%) болып табылады. Компанияның «Энергия Семиречья» ЖШС қауымдастырылған компаниясында қатысу үлесі бар (25%). Компанияның «Энергия Семиречья» ЖШС-дағы иелену үлесі өзінің иелену үлестеріне сәйкес барлық акционерлермен жарғылық капиталға пропорционалды салымына байланысты өзгерген жоқ.

7 Берілген қарыздар және борыштық құралдарға инвестициялар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020ж.
<i>Ұзақ мерзімді бөлім</i>		
«Мойнақ СЭС» АҚ облигациялары	26,000,000	33,000,000
«Шардара СЭС» АҚ облигациялары	15,500,000	-
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға берілген заем	5,596,912	5,231,035
«МЭБК» АҚ облигациялары	340,157	686,610
«First Heartland Jusan Bank» (бұрынғы – «ЦеснаБанк» АҚ) облигациялары	28,470	24,909
«DSFK ДСФК арнаулы қаржылық компания» ЖШС облигациялары	-	418,604
Шегергенде: құнсыздануға арналған резерв	(225,285)	(188,202)
Барлық берілген заем және борыштық құралдарға инвестициялар – ұзақ мерзімді бөлім	47,240,254	39,172,956
<i>Қысқа мерзімді бөлім</i>		
"Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі" ММ қысқа мерзімді ноталары	9,161,029	-
«Мойнақ СЭС» АҚ облигациялары	7,000,000	7,000,000
"Ereumentau Wind Power" ЖШС-ға қаржылық көмек	3,868,922	-
«Шардара СЭС» АҚ облигациялары	2,900,000	-
«Алматы электр станциялары» АҚ-ға берілген қарыз	1,112,631	3,400,000
«Шардара СЭС» АҚ-ға берілген қарыз	950,000	950,000
"Ereumentau Wind Power " ЖШС-ға берілген қарыз	400,000	-
«МЭБК» облигациялары	384,600	384,600
«Балқаш ЖЭС» АҚ-ға берілген қарыз	377,301	377,301
Облигациялар бойынша сыйлықақы	363,986	182,055
Берілген заемдар бойынша есептелген сыйлықақылар	278,418	246,998
«Өскемен СЭС» АҚ-ға берілген қаржылық көмек	30,390	30,390
«Т.И. Батуров атындағы Жамбыл ГРЭС» АҚ-ға берілген заем	5,442	5,442
«Екібастұз ГРЭС 1» ЖШС-ға берілген қарыз	-	7,000,000
Шегергенде: құнсыздануға арналған резерв	(623,334)	(583,640)
Барлық берілген заем және борыштық құралдарға инвестициялар – қысқа мерзімді бөлім	26,209,385	18,993,146

Мойнақ СЭС» АҚ облигациялары

2019 жылғы 18 маусымда Компания айналыс мерзімі 7 жыл, купондық мөлшерлемесі жылдық 11%, 47,000,000 мың теңге сомасына АІХ алаңында шығарылған "Мойнақ ГЭС" АҚ облигацияларын сатып алды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша облигациялардың номиналды құнының қалдығы 33,000,000 мың теңгені құрайды (2020 ж.: 40,000,000 мың теңге).

«Шардара СЭС» АҚ облигациялары

2021 жылғы 26 қарашада Компания 6,5 жыл, купондық мөлшерлемесі жылдық 13%, 18,400,000 мың теңге сомасына АІХ алаңында шығарылған "Шардара СЭС" АҚ облигацияларын сатып алды. Облигациялар "Шардара СЭС" АҚ-ның Еуропалық Қайта Құру және Даму банкінің алдындағы қарыздарын қайта қаржыландыру мақсатында сатып алынды.

«First Heartland Jusan Bank» (бұрынғы – «ЦеснаБанк» АҚ) облигациялары

2018 жылғы қарашада Компанияның "Цеснабанк" АҚ-дағы ақшалай қаражаты Үкімет Қаулысына сәйкес 153,236 мың теңге сомасындағы облигацияларға айырбасталды. Облигациялардың баланстық құны 14% мөлшерлемені қолдана отырып дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнын білдіреді. 2019 жылғы 18 қаңтарда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі облигацияларды шығару проспектісіне енгізілген өзгерістерді тіркеді, соған сәйкес сыйақы мөлшерлемесінің мөлшері жылдық 4%-дан 0.1%-ға өзгерді.

7 Берілген қарыздар және борыштық құралдарға инвестициялар (жалғасы)

«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға берілген қарыз

2011 жылғы 31 қаңтарда Компания «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға шағыс станциялар мен басқа объектілерді салу және қайта құру үшін 7,000,000 мың теңге мөлшерінде қарыз берді. Қарызды төлеу мерзімі – 2024 жылғы 21 қаңтар, тоқсан сайын төленетін пайыздық мөлшерлеме жылдық 2%-ды құрады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берешек сомасы 5,644,518 мың теңгені құрады (2020 ж.: 5,281,507 мың теңге). Қарыздың баланстық құны 12.5% мөлшерлемесін қолдана отырып, дисконтталған келешек ақша құралдары ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Алғашқы тану күніне қарыздың әділ құны мен оның номиналды құны арасындағы табыс салығын есептемегендегі 3,675,691 мың теңге сомадағы айырмашылықтың шамасы АЖК-ға салынатын қосымша инвестициялар ретінде танылды.

"Ereumentau Wind Power" ЖШС-на берілген қарыз және қаржылық көмек

2021 жыл ішінде Компания «Ereumentau Wind Power» ЖШС-на 12 ай мерзімге 8% мөлшерлеменен 400,000 мың теңге сомасында қарыз берді, сондай-ақ «Ерейментау қаласы ауданында қуаты 50 мВт ЖЭС салу инвестициялық жобасын іске асыру үшін 4,100,000 мың теңге сомасында қаржылық көмек көрсетті. Берілген қаржылық көмектің баланстық құны 11.2-11.3% мөлшерлемесін қолдана отырып, дисконтталған келешек ақша құралдары ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Бастапқы танылған күнгі қаржылық көмектің әділ құны мен оның номиналды құны арасындағы 414,162 мың теңге сомасындағы айырманың шамасы "Ereumentau Wind Power" ЖШС-ға салынатын қосымша инвестициялар ретінде танылды.

"Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі" ММ қысқа ноталары:

2021 жылғы 20 желтоқсанда Компания 9,131,800 мың теңге сомасындағы ақшалай қаражатты 2022 жылғы 19 қаңтарға белгіленген өтелу күнімен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноталарына инвестициялады.

Берілген қарыздарды және борыштық құралдарға инвестицияларды салыстырып тексеру

Төмендегі кестеде ұсынылған кезеңдердің әрқайсысы үшін қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын Компанияның активтеріндегі таза қарыз бен өзгерістердің сомасына талдау берілген. Осы міндеттемелердің баптары қаржылық қызмет құрамында ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
1 қаңтардағы берілген қарыздар және борыштық құралдарға инвестициялар	58,166,102	63,625,509
Қарыздар және қаржылық көмек беру	8,382,631	23,131,000
Борыштық құралдарды сатып алу	18,400,000	-
ҚР Ұлттық Банкінің ноталарын сатып алу	9,131,800	-
Сатып алынған заемдар мен облигацияларды өтеу	(20,493,926)	(29,156,826)
Алынған сыйақы	(4,701,739)	(5,837,019)
Борыштық құралдарды сату	(1,839,490)	(384,601)
Берілген заемдар мен облигациялар бойынша түскен пайыздық табыс	4,945,664	5,832,282
Заемдарды өзгертуден түскен табыс/(залал)	-	105,291
Берілген қаржылық көмекті ұйымдастыру кезіндегі дисконт	(414,162)	
Берілген қаржылық көмек бойынша дисконтты амортизациялау бойынша қаржылық табыс	1,022,682	879,656
Өзге өзгерістер	12,323	(10,745)
Құнсыздануға арналған резервті есептеу/қалпына келтіру (нетто)	837,754	(18,445)
31 желтоқсандағы берілген қарыздар және борыштық құралдарға инвестициялар	73,449,639	58,166,102

Барлық берілген қарыздар мен борыштық құралдарға салынған инвестициялар 2021 жылғы 31 желтоқсандағы (2020 ж.) жағдай бойынша 1-кезеңге жатқызылды.: "ДСФК (ДСФК) арнайы қаржы компаниясы" ЖШС облигацияларын қоспағанда, барлық берілген қарыздар мен борыштық құралдарға инвестициялар 1-кезеңге жатқызылды.

8 Басқа ұзақ мерзімді активтер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж..
Еншілес ұйымдарды сатып алушылардың дебиторлық берешегі	8,273,935	727,652
«Бірінші Жел Электр Станциясы» ЖШС-ға берілген қаржылық кепілдіктер бойынша берешек	-	1,547,542
Қызметкерлердің өзге дебиторлық берешегі	54,345	71,814
Шегергенде: құнсыздандыруға арналған резерв	(1,392,709)	(110,739)
Барлық басқа қаржылық ұзақ мерзімді активтер	6,935,571	2,236,269

Дебиторлық берешек негізінен 2017 жыл ішінде сатылған "ШҚ АЭК" АҚ акциялары үшін 7,561,445 мың теңге сомасында "ОЭСК Холдинг" ЖШС (бұрын "ШҚЭК" ЖШС) берешегінің ұзақ мерзімді бөлігін қамтиды. COVID - 19 пандемиясына байланысты еңсерілмейтін күш мән-жайларының туындауы себебінен теріс салдарларға байланысты төлемді кейінге қалдыру туралы "ОЭСК Холдинг" ЖШС-нің (бұрын - "ШҚЭК" ЖШС) өтінішіне байланысты Компания басшылығы сатып алу бағасын индекстеу шартымен берешекті өтеу мерзімін 2023 жылғы 1 қазанға дейін ұзарту туралы шешім қабылдады. 2021 жылғы 31 желтоқсанға Компания "SK C" ішкі рейтингін берді және "ОЭСК Холдинг" ЖШС берешегінің құнсыздандуы бойынша 1,440,209 мың теңге, оның ішінде дебиторлық берешектің ұзақ мерзімді бөлігіне 1,305,021 мың теңге сомасында резервті таныды.

"Информ-Систем" ЖШС сатып алушыларының дебиторлық берешегі 2021 жылғы 31 желтоқсанда 712,490 мың теңгені құрап отыр (2020 ж.. 727,652 мың теңге). 2021 жылғы 31 желтоқсанға дебиторлық берешек құнсыздандыруға және мерзімі өтпеген және "SK C" ішкі рейтингімен теңгемен толық көрсетілген.

9 Басқа қысқа мерзімді активтер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж..
Еншілес ұйымдарды сатып алушыларының дебиторлық берешегі	851,457	9,022,234
«Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегі	469,205	760,025
Қысқа мерзімі депозиттер	5,804	5,304
Алынатын дивидендтер	458	449
Шегергенде: құнсыздандыруға арналған резерв	(612,434)	(1,360,055)
Барлық қаржылық қысқа мерзімді активтер	714,490	8,427,957
Төленген аванстар	19,908	20,074
Басқалар	297,217	308,429
Барлық басқа қысқа мерзімді активтер	1,031,615	8,756,460

Дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек негізінен 2017 жыл ішінде сатылған "ШҚ АЭК" АҚ акциялары үшін 783,296 мың теңге сомасында "ОЭСК Холдинг" ЖШС (бұрын "ШҚЭК" ЖШС) берешегінің қысқа мерзімді бөлігін қамтиды (8-ашылымды қараңыз).

"Тауба Invest" ЖШС дебиторлық берешегі 2018 жылғы 26 сәуірдегі жылжымайтын мүліктің кепілдік шартымен қамтамасыз етілген. Есепті кезеңде "Тауба Invest" ЖШС 290,820 теңге сомаға берешек төледі. "Тауба Invest" ЖШС бойынша жеткілікті ақпараттың болмауына байланысты, күтілетін кредиттік шығындар бойынша модельдің есебінде Компания "SK D" рейтингін берді және барлық сомаға қатысты құнсыздандуды таныды.

10 Ақшалай қаражат және олардың эквиваленттері

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2021	31 желтоқсан 2020
	ж.	ж..
3 айға дейінгі депозиттердегі ақша қаражаттары – теңге	810,000	550,000
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары – еуро	556,245	516,304
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары – теңге	112,140	526,439
Кассадағы ақша қаражаттары	3,321	2,737
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары – АҚШ доллары	2	12
Құнсызданған резервті шегергенде	(368)	(243)
Барлық ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері	1,481,340	1,595,249

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік сапа бойынша ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттерін талдау нәтижелері төменде көрсетілген: 2021 және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттерінің мерзімі өтпеген.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Рейтинг (S&P)	31 желтоқсан 2021	31 желтоқсан 2020
		ж.	ж.
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған:			
"Altyn Bank" АҚ	BBB-	1,166	221
Сбербанк Ресей ЕБ АҚ	BBB-	78,200	500,442
Қазақстан Халық Банкі АҚ	BB+	16,542	18,302
Банк ВТБ (Қазақстан) АҚ ЕБ	BB+	556,322	516,171
Альфа-Банк ЕБ АҚ	BB-	10,408	556,064
"First Heartland Japan Bank" АҚ	Ba3	-	921
ForteBank АҚ	B-	815,749	634
Кассадағы ақша қаражатын және құнсыздануға арналған резервті қоспағанда, ақша қаражатының жиынтығы және олардың баламалары		1,478,387	1,592,755

11 Акционерлік капитал

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, шығарылған 5,601,812 жай акциялар 376,045,927 мың теңге сомасында толық төленді (2020ж.: 5,601,687 акция). Өрбір жай акция бір дауысқа ие. Компанияның артықшылықты акциялары жоқ. Жарияланған акцияларының саны - 8 602 187. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ Компанияның 100% акционері болып табылады (2020 ж.: 100%).

2021 жылы 30 наурызда Компания Жалғыз акционерге 3,242,143 мың теңге мөлшерінде - бір акцияға 578.77 теңге (2020 жылғы 9 маусым: 3,066,231 мың теңге, бір акцияға - 547.38 теңге) дивидендтер төлеу туралы жариялады. 2021 жылдың 28 маусымында «Самұрық-Энерго» АҚ Жалғыз акционерге 3,242,143 мың теңге көлемінде жарияланған дивидендтерді толығымен төледі.

12 Қарыздар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж.
Ұзақ мерзімді бөлігі		
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ қарыздары	68,565,478	65,293,870
Ұзақ мерзімді банк қарыздары	54,899,816	60,308,279
Облигациялар	40,103,964	24,819,395
Қарыздардың барлық ұзақ мерзімді бөлігі	163,569,258	150,421,544
Қысқа мерзімді бөлігі		
Еншілес ұйымдардың қарызы ("ЕТҰ")	23,504,716	38,411,690
Облигациялар	3,117,605	-
Қысқа мерзімді банк қарыздары	3,042,235	3,042,235
Самұрық-Қазынадан қарызы	2,381,109	2,381,109
Есептелген пайыздар - банктік қарыздар	1,449,766	1,584,825
Есептелген пайыздар - облигациялар	564,220	360,287
Есептелген пайыздар - "Самұрық-Қазына" ҰӘҚ АҚ және ЕТҰ қарыздары	192,723	212,878
Қарыздардың барлық қысқа мерзімді бөлігі	34,252,374	45,993,024
Барлық қарыздар	197,821,632	196,414,568

Төменде аталған заемдардың баланстық және әділ құны келтірілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2021 ж.		31 желтоқсан 2020 ж..	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ мен ЕТҰ қарыздары	94,644,026	90,544,180	106,299,547	106,249,976
Банк қарыздары	59,391,817	59,391,817	64,935,339	64,935,339
Облигациялар	43,785,789	39,571,453	25,179,682	25,546,862
Барлық қарыздар	197,821,632	189,507,450	196,414,568	196,732,177

«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ-тан алынған қарыздары

2010 жылғы 17 наурызда Forum Muider-ден 50% үлесті сатып алу нәтижесінде қарызды қайта қаржыландыру мақсатында Компания Самұрық-Қазынамен 48,200,000 мың теңге сомасында кредиттік келісімге қол қойды. Қарыз жылына 1.2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, өтеу мерзімі 2029 жылғы 15 қыркүйекке дейін берілді. Негізгі сома жыл сайынғы тең төлеммен өтелуі тиіс, ал пайыздар қарыз алынғаннан кейін келесі есептік жылдан бастап жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2011 жылғы 14 қаңтарда «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ қосалқы станциясының құрылысын қаржыландыру мақсатында Компания «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ-пен 7,000,000 мың теңге сомасында кредиттік келісімге қол қойды. Қарыз жылына 2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, өтеу мерзімі 2024 жылғы 25 қаңтарға дейін берілді. Негізгі сома мерзім соңында, ал пайыздар жарты жылдық төлемдермен төленуі тиіс. 2021 жылғы 25 қаңтарда Компания 205,746 мың теңге сомасында негізгі қарызды ішінара өтеді.

2014 жылғы 16 қаңтарда ЕГРЭС-1-дің қалған үлесін сатып алу мақсатында Компания «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ АҚ-пен 200,000,000 мың теңге сомасында кредиттік келісімге қол қойды. Негізгі сома 2028 жылдың 1 желтоқсанына дейін төленуі тиіс, ал пайыздар 7.8% мөлшерлемесімен жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2014 жылғы 3 қазанда № 369 Кредиттік келісімге №1 қосымшаға сәйкес кредиттік келісім айтарлықтай өзгертілді:

- 100,000,000 мың теңге көлеміндегі негізгі қарыз сомасы Компания акцияларына айырбасталды;
- Негізгі қарыздың қалған сомасы бойынша пайыздық мөлшерлеме жылына 9% дейін ұлғайтылды.

12 Қарыздар (жалғасы)

2015 жылғы 25 желтоқсанда аталған кредиттік келісім №369-И кредиттік шарттың №2 қосымшасына сәйкес айтарлықтай өзгертілді, негізгі қарыздың сомасы бойынша пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1% дейін төмендетілді. Басшылық пайыздық мөлшерлеменің нарықтық емес мөлшерлемеден 1% дейін төмендеуін, ал субординацияланғанға дейінгі қарыз басымдығындағы өзгерістерді қарыз шарттарын айтарлықтай өзгерістерге алып келетінін бағалады. Басшылық несие шарттарына мұндай өзгерістер бастапқы қарызды өтеу ретінде есептелуі тиіс және жаңа қарызды әділ құны бойынша тану тиіс деп есептейді. Қарыз алған күндегі нарықтық мөлшерлеме жылдық 12.8% құрады. Компания 72,581,903 мың теңге сомасында қарызды басқа капитал құрамында бастапқы танудан түскен кіріс деп мойындады, себебі басшылық нарықтан төмен мөлшерлемеден қарыз ұсыну кезінде «Самұрық-Қазына» ҰОҚ АҚ Компания акционері ретінде әрекет етті деп есептейді. Алынған қарызды бастапқы танудан түскен пайда алынған қарыздың атаулы құны мен оның танылған күніндегі әділ құны арасындағы ақша ағымын дисконттау әдісін пайдаланумен және жылдық 12.8% тиімді мөлшерлемеден есептелген айырмашылық ретінде көрсетілді.

Банктік қарыздар: Еуропа қайта құру және даму банкі

2016 жылғы желтоқсанда Компания еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін 100 миллион еуро мөлшерінде жаңартылмайтын кредиттік желіні ашты. 2019 жылғы қыркүйекте Компания аталған кредиттік желі аясында 39,114,450 мың теңге жалпы сомасына екі транш алды. Пайыздық мөлшерлеме All-in-cost кредит берудің тәуелсіз индикативтік мөлшерлемесі негізінде белгіленеді және жылдық 3.5% және 4.5% маржамен беріледі. Тәуелсіз индикативтік мөлшерлеменің өзгеруі тоқсан сайынғы негізде тіркеледі. Негізгі қарыз жылына екі рет және мерзім соңында төленеді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірінші транш бойынша негізгі борыштың номиналды қалдығы 12,672,975 мың теңгені құрайды.

Банктік қарыздар: Азия Даму Банкі

2018 жылғы 8 қарашада және 5 желтоқсанда Компания Азия Даму Банкінде негізгі қызмет түрлерінің операциялық тиімділігін арттыру және жаңартылатын энергия көздерімен байланысты мүмкіндіктерді сәйкестендіру мақсатында 120 миллион АҚШ доллары сомасына жаңартылмайтын кредиттік желі ашты. 2019 жылы Компания кредиттік желілер бойынша жалпы сомасы 45,860,800 мың теңгеге үш транш алды, А және В транштарының өтеу мерзімі 5 жылдан кейін, С траншының өтеу мерзімі - 7 жыл. Пайыздық мөлшерлеме Қазақстан Республикасының нақты инфляциялық көрсеткіштері, сонымен қатар банк маржасы негізінде белгіленеді. Негізгі борыш кредит мерзімінің соңында төленуге тиіс: 2024 жылы А және В траншы үшін, 2026 жылы С траншы үшін.

Шығарылған облигациялар

2017 жылғы тамызда және қыркүйекте Компания бес жыл мерзімге 1 облигация үшін номиналдық құны 1000 теңге болатын жалпы сомасы 20,000,000 мың теңге және 28,000,000 мың теңгеге облигациялар шығарып, жариялады. Купондық пайыздық мөлшерлеме тиісінше жылдық 13%-ды және 12.5%-ды құрады, сәйкесінше жылына екі рет және тоқсан сайын төленуі тиіс. 2019 жылдың 18 ақпанында Компания 28 000 000 мың теңге сомасына екінші транш облигацияларын кері сатып алды. 2019 жылдың сәуірінде Компания нарықтық бағамен 17 655 846 мың теңге сомасына бірінші транштың 16.872.498 облигацияларын кері сатып алды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірінші транш бойынша негізгі қарыздың қалдығы 3,127,502 мың теңгені құрайды.

2018 жылғы қарашада Компания жеті жыл мерзімге 1 облигация үшін 1000 теңге номиналдық құны бойынша 21,736,200 мың теңге жалпы сомасында облигацияларды шығарды және жариялады. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 11,2%-ды құрады және жылына екі рет төлеуге жатады.

2021 жылғы 25 қарашада Компания 6.5 жыл мерзімге 1 облигация үшін номиналдық құны 100,000,000 теңге болатын жалпы сомасы 18,400,000 мың теңгеге 184 дана жасыл облигацияны орналастырды. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 11.4% құрады және жылына екі рет төленеді. Облигациялар "Шардара ГЭС" АҚ облигацияларын сатып алу арқылы Еуропа Қайта Құру және Даму банкі алдындағы "Шардара ГЭС" АҚ қарызын қайта қаржыландыру мақсатында шығарылды.

12 Қарыздар (жалғасы)

Қарыздарды салыстыру.

Төмендегі кестеде таза қарыздың мөлшері және Компанияның қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын міндеттемелерінің өзгеруі көрсетілген кезеңдердің әрқайсысына талдау келтірілген. Осы міндеттемелердің баптары қаржылық қызмет бөлігі ретінде ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте көрсетілді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
1 қаңтардағы қарыздар	196,414,568	207,398,917
Алынған қарыздар мен облигациялар бойынша түсімдер	88,410,000	17,810,342
Қарыздар мен облигацияларды өтеу	(93,277,291)	(39,093,686)
Төленген сыйақылар	(13,151,902)	(12,559,564)
Сыйақыны есептеу	13,200,621	12,696,645
Келтірілген құн дисконттын жою	8,621,530	10,191,991
Алынған қарыздарды ұйымдастырған кездегі дисконт	(2,378,379)	-
Өзге төлемдер	(17,515)	(30,077)
31 желтоқсандағы қарыздар	197,821,632	196,414,568

13 Дивидендтер бойынша табыс

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
«Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-дан түскен дивидендтер	29,000,000	29,000,000
«Бұқтырма ГЭС» АҚ-дан түскен дивидендтер	2,201,254	1,373,311
«БЖЭС» ЖШС-дан түскен дивидендтер	1,410,354	600,000
«Алматы электр станциялары» АҚ-дан түскен дивидендтер	852,741	610,921
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-дан түскен дивидендтер	504,551	407,518
Forum Muider B.V-ден түскен дивидендтер	72,905	2,952,223
Өзгелер	4,004	-
Дивидендтер бойынша барлық табыс	34,045,809	34,943,973

14 Өзге операциялық кірістер мен шығыстар (нетто)

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Өзге табыс	12,947	70,445
Өзге шығыс	(32,760)	(8,893)
Еншілес және тәуелді ұйымдарға және қауымдастырылған ұйымдарға салынған инвестициялардың құнсыздануларын (құнсыздануын) қалпына келтіру (нетто)	-	(704,664)
Барлық өзге операциялық кірістер мен шығыстар	(19,813)	(643,112)

15 Жалпы және әкімшілік шығыстар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Еңбекақы және онымен байланысты шығыстар	3,071,392	2,656,472
Мамандандырылған кеңсе қызметі	675,836	676,590
НҚ тозуы және МЕА амортизациясы	520,144	516,029
Консультациялық және өзге қызметтер	209,100	224,004
Салықтар	188,606	129,448
Ақпараттық жүйелерге көрсетілетін қызмет	180,572	195,384
Іссапар шығыстары	113,728	65,077
Мүшелік жарналар	113,204	96,526
Қызметкерді оқыту және онымен байланысты шығыстар	79,203	43,375
Сақтандыру	43,630	41,988
Байланысқа жұмсалатын шығыстар	28,110	22,480
Жалдау бойынша шығыстар	3,331	3,169
Сот талқылаулары бойынша резервті есептеу (19-ескертпе)	-	739,802
Өзгелері	578,101	447,554
Барлық жалпы және әкімшілік шығыстар	5,804,957	5,857,898

16 Қаржылық табыстар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Облигациялар мен берілген қарыздар бойынша пайыздық табыстар	4,945,664	5,832,282
Қаржылық активтер бойынша дисконттың амортизациясы	2,450,653	1,920,523
Берілген кепілдіктер бойынша табыс	1,350,008	88,681
Дебиторлық берешекті өзгертуден түскен табыс	197,935	661,324
Банк депозиттері бойынша пайыздық табыс	104,331	140,239
Қарыздарды өзгертуден түскен табыс	-	105,290
Өзгелер	11,601	11,146
Барлық қаржылық табыс	9,060,192	8,759,485

17 Қаржылық шығыстар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Қарыздар мен облигациялар бойынша сыйақыға жұмсалатын шығыстар	13,200,621	12,696,645
Қарыздар мен қаржылық көмек бойынша келтірілген құн дисконтының амортизациясы	8,621,530	10,191,991
Жалдау бойынша дисконтты жою	185,753	125,914
Берілген және ұзақ мерзімді берешек қарыздарын дисконттау	-	83,813
Өзгелер	-	2,744
Барлық қаржылық шығыстар	22,007,904	23,101,107

18 Табыс салығы

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Ағымдағы табыс салығы	347,590	79,874
Табыс салығы бойынша барлық шығыстар	347,590	79,874

Төменде салық бойынша теориялық және нақты шығыстар салыстырылып берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
ХҚЕС бойынша салық салғанға дейінгі пайда	15,576,607	12,805,199
Қолданыстағы 20% мөлшерлеме бойынша табыс салығының теориялық шығыны/ (2020 ж.: 20%)	3,115,321	2,561,040
Мыналарға түзетулер:		
Дивидендтер бойынша табыстар	(6,809,161)	(6,988,795)
Төлем көзінен ұсталған табыс салығы	347,590	79,874
Басқа шегерілмейтін шығыстар / (салық салынбайтын кіріс)	52,083	5,754
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылмаған активтердегі өзгерістер	800,662	4,422,001
Өткен жылдардағы түзетулер, соның ішінде кейінге ауыстырылған салық залалдарының ескіру мерзімінің өтуіне байланысты	2,841,095	-
Табыс салығы бойынша барлық шығыстар	347,590	79,874

ХҚЕС пен Қазақстан Республикасының салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар бухгалтерлік есеп пен олардың салық базасындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасы арасындағы уақыт айырмашылықтарының туындауына әкеледі. Уақыт айырмашылықтары өзгерістерінің салыққа әсері төменде салық мөлшерлемелеріне сәйкес көрсетілген, олар уақыт айырмашылықтарын қалпына келтіру кезеңінде қолданылатын болады.

18 Табыс салығы (жалғасы)

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж. 1 қаңтар	Пайда мен залалдар есебіне жатқызылды	31 желтоқсан 2021 ж.
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салыққа әсері			
Кейінге қалдырылған салық шығындары	13,741,811	(89,871)	13,651,940
Берілген қарыздар және қарыз құралдарына инвестициялар	1,015,190	(525,935)	489,255
Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	1,676,381	392,843	2,069,224
Өзге дебиторлық берешек	877,645	(49,450)	828,195
Кепілдіктер	254,453	(254,453)	-
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы активтер	17,565,480	(526,866)	17,038,614
Танылмаған салық активтері	(4,698,636)	(800,662)	(5,499,298)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелермен есептен шығару	(12,866,844)	1,327,528	(11,539,316)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері			
Негізгі құралдар	(371,929)	72,629	(299,300)
Заемдар	(12,494,915)	1,254,899	(11,240,016)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(12,866,844)	1,327,528	(11,539,316)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтермен есептен шығару	12,866,844	(1,327,528)	11,539,315
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	-	-	-

18 Табыс салығы (жалғасы)

Компания төлем кезіне салынатын табыс салығының табыстарынан басқа, таяу болашақта салық салынатын табыс табуды жоспарламайды.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2020 ж. 1 қаңтар	Пайда мен залалдар есебіне жатқызылды	31 желтоқсан 2020 ж..
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салыққа әсері			
Кейінге қалдырылған салық шығындары	11,771,276	1,970,535	13,741,811
Берілген қарыздар және қарыз құралдарына инвестициялар	1,198,290	(183,100)	1,015,190
Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	1,072,898	603,483	1,676,381
Өзге дебиторлық берешек	827,857	49,788	877,645
Кепілдіктер	287,950	(33,497)	254,453
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы активтер	15,158,271	2,407,209	17,565,480
Танылмаған салық активтері	(276,635)	(4,422,001)	(4,698,636)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелермен есептен шығару	(14,881,636)	2,014,792	(12,866,844)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері			
Негізгі құралдар	(326,950)	(44,979)	(371,929)
Заемдар	(14,554,686)	2,059,771	(12,494,915)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(14,881,636)	2,014,792	(12,866,844)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтермен есептен шығару	14,881,636	(2,014,792)	12,866,844
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	-	-	-

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания 5,499,298 мың теңге (2020 ж.: 4,698,636 мың теңге) сомасына келесі кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық залалдарына қатысты кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активті мойындамады.

19 Шартты және шарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер

Қазақстан Республикасындағы саяси және экономикалық жағдай.

Жалпы алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттық ерекшеліктерді көрсетеді. Бұл әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газдың және басқа минералды шикізат бағасының ауытқуларына ерекше сезімтал. Бұл ерекшеліктер елдің шегінен тыс бос айырбастауға болмайтын ұлттық валютаның болуын және бағалы қағаздар нарығының төмен өтімділік деңгейін қосады, бірақ олармен шектелмейді. Аймақта сақталып отырған саяси шиеленісушілік, айырбас бағамының құбылмалылығы, халықаралық қаржыландыруды тартуда қиыншылықтардың туындауы мен өтімділіктің төмендеуін қоса алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасына жағымсыз әсерін тигізуді жалғастыруы мүмкін.

2015 жылдың 20 тамызында ҚР Ұлттық банкі мен Үкіметі теңгенің айырбастау курсына қолдау көрсетуді тоқтату және еркін айырбастау бағамына ауысу және валюта коридорынан бас тарту, инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын іске асыру туралы шешім қабылдады. Бұл жағдайда айырбас бағамына қатысты Ұлттық банк саясаты бойынша қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін теңгенің айырбас бағамының күрт төмендеуін боодырмас үшін интервенциялар жасауда.

Осы қаржылық есеп күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 506,14 теңгені құрады, салыстырар болсақ, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 431.80 теңгені құраған (2020 ж.: 420.91 теңге 1 доллар АҚШ доллары үшін). Осылайша, теңгенің айырбастау бағамына, Ұлттық банк пен Үкіметтің алдағы іс-қимылына, сондай-ақ аталған факторлардың ҚР экономикасына тигізетін әсеріне қатысты тұрақсыздық сақталып отыр.

2021 жылдың қыркүйегінде S&P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның тәуелсіз рейтингін "BBB-" деңгейінде растады. Кредиттік рейтингтің өзгеру болжамы "Тұрақты". Тұрақты болжам Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына қосымша түсімдер есебінен қалыптастырылған оң баланстық көрсеткіштердің, жиынтық көлемі екі жыл ішінде мемлекеттің сыртқы өтімді активтерінен аспайтын жоғары емес мемлекеттік борыштың, сондай-ақ пандемияның экономикаға теріс көріністерін тежеуге бағытталған Қазақстан Республикасының Үкіметі іске асыратын шаралардың жүргізілуімен расталады.

ОПЕК келісіміне байланысты мұнайдың төмен бағасы, оны өндірудің қысқаруы және COVID-19 кеселіне қатысты тежеу жөніндегі шаралардың салдары 2020 жылы Қазақстан экономикасына қолайсыз әсер етті. Алайда, ОПЕК+ тарапынан өндіруге қойылған шектеулердің әлсіреуі және Теңіз кен орнында өндіруді кеңейту аясында мұнай секторындағы қалпына келтіру, өңдеуші сектордағы тұрақты динамика, инвестициялық белсенділіктің өсуі, пандемияға байланысты шектеулердің әлсіреуі және сыртқы сауданың қалпына келуі 2022 жылы экономикалық өсуге ықпал ететін болады. Сарапшылардың болжамдары бойынша 2021-2024 жылдары экономиканың өсу қарқыны орташа есеппен 3.6% - ды құрайды.

Экономикалық орта Компания қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етіп отыр. Басшылық компанияның тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды. Алайда, қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиын, басшылықтың ағымдағы құтулері мен бағалары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

Сонымен бірге, Қазақстан Республикасындағы энергетикалық сектор Қазақстан Республикасында саяси, заңнамалық, салықтық және реттегіштік өзгерістерге бейіл болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары елеулі деңгейде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушы және саяси жүйелердің дамуына, яғни Компанияның бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты.

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау үшін Компания макроэкономикалық көрсеткіштердің болжамдарын қоса алғанда, расталатын болжамдық ақпаратты қолданады. Алайда, кез келген экономикалық болжамдар сияқты, оларды іске асыру болжамдары мен ықтималдығы белгісіздік деңгейінің жоғары болуына байланысты, соған сәйкес, нақты нәтижелер болжанатын нәтижелерден айтарлықтай ерекшеленуі мүмкін.

2019 жылдың желтоқсанында Қытайда алғаш рет жаңа вирус ошағының пайда болғаны туралы жаңалықтар тарады. 2020 жылы 11 наурызда Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы COVID-19 коронавирусының жаңа түрінің таралуын пандемия деп жариялады. Пандемияға байланысты қазақстандық билік органдары COVID-19 таралуын тежеуге және салдарын жеңілдетуге бағытталған, мысалы, қозғалысқа тыйым салу және шектеу, карантин, өзін-өзі оқшаулау және кәсіпорындарды жабуды қоса алғанда, коммерциялық қызметті шектеу сияқты бірқатар шаралар қабылдады. Жоғарыда аталған кейбір шаралар кейіннен жеңілдетілді. Карантин кезеңінде Компанияның қызметі тоқтатылған жоқ, кеңсе қызметкерлерінің жұмысы қашықтықтан ұйымдастырылды.

19 Шартты және шарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

COVID-19 эпидемиясы жаһандық деңгейде таралып, бүкіл әлемдік экономикаға теріс әсер етуде. Осы қаржылық есептілік шығарылған күні жағдай әлі де дамып келеді, бүгінгі күні компанияның кірісі мен жеткізіліміне айтарлықтай әсер байқалмады, бірақ болашақ әсерді болжау қиын. Басшылық жоғарыда аталған оқиғалардың ықтимал әсерін бақылауды жалғастырады және бизнеске теріс салдардың алдын алу үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды, алайда:

- COVID-19 пандемиясына байланысты тоқтап тұрудың/карантиннің салдарлары жалпы іскерлік белсенділіктің баяулауына әкеледі, бұл, тұтастай алғанда, болашақта Компанияның қаржылық көрсеткіштеріне әсер етуі мүмкін;
- пандемияға байланысты мүмкін болатын шектеулерге және тиісінше мұнай бағасына байланысты мұнайға сұраныстың төмендеуі, сондай-ақ өндіру деңгейін қысқарту арқылы мұнай бағасын тұрақтандыру үшін ОПЕК мүшелері мен басқа да ірі мұнай өндіруші елдер арасындағы одан арғы уағдаластықтар Қазақстан экономикасына және жанама түрде компанияларға теріс әсер етуі мүмкін;

Басшылық Қазақстан экономикасындағы өзгерістердің дәрежесін де, ұзақтығын да болжай алмайды немесе олардың болашақта компанияның қаржылық жағдайына ықтимал әсерін бағалай алмайды. Басшылық ағымдағы жағдайларда компания қызметінің тұрақтылығы мен өсуін қолдау үшін барлық қажетті шараларды қабылдайтынына сенімді.

Компания басшылығының пікірінше, вирустың өршуіне байланысты бұл оқиға 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептіліктегі активтер мен міндеттемелерді бағалауға айтарлықтай әсер етпейді.

Салық заңнамасы.

Қазақстанның салық салу заңнамасы және тәжірибесі тұрақты даму жағдайында, сондықтан түрліше түсіндірілуі және олар кері күшке ие болуы мүмкін жиі өзгерістерге тап болуы мүмкін. Кейбір жағдайларда, салық салу базасын анықтау мақсатында, салық заңнамасы ХҚЕС ережелеріне сілтеме жасайды, бұнда Қазақстанның салық органдары ХҚЕС-тің тиісті ережелерін түсіндірген кезде Компанияның қосымша салық міндеттемелерінің туындауына әкеп соғуы мүмкін.

Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеріс жүргізуі мүмкін. Компания басшылығы өзінің тиісті заңнамаларды түсіндіргені дұрыс болатынына және Компанияның салықтық ұстанымы негізді екеніне сенімді. Басшылық пікірінше, Компания осы қаржылық қаржылық есептілікке қалыптасқан резервтерден асатын ағымдағы және әлеуетті салықтық талаптар бойынша көп шығын шекпейді.

Сақтандыру

Қазақстан Республикасындағы сақтандыру нарығы қалыптасу кезеңінде және әлемнің басқа елдерінде таралған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда әзірге қол жетімсіз. Компания өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында өндірістің тоқтауына немесе міндеттемелердің туындауына байланысты шығындарға батуы, Компания қызметі немесе апаттардың салдарынан жылжымайтын мүлік объектілеріне немесе қоршаған ортаға тигізетін залалдарға байланысты толық сақтандырылмаған. Компания толық сақтандырылмайынша, белгілі бір активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Компанияның қызметіне және қаржылық жағдайына біршама кері әсерін тигізеді деген қауіп бар.

19 Шартты және шарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

Сот талқылаулары.

Компания күделікті қызметін жүзеге асыру барысында туындаған өзге де белгілі бір сот процестеріне қатысады. Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта нәтижелері компанияның қаржылық жағдайына айтарлықтай жағымсыз әсер етуі мүмкін басқа да сот процестері немесе басқа аяқталмаған шағымдар жоқ.

2020 жылдың екінші тоқсанынан бастап Компания «Транстелеком» АҚ-мен сот талқылауына қатысты. «Транстелеком» АҚ «Самұрық-Энерго» АҚ мақсатты (негізгі) процестерін өндіру бойынша консультациялық қызметтер» сатып алу туралы шарты бойынша нақты көрсетілген қызметтерді және 1100,045 мың теңге сомада келтірілген шығындарды өндіріп алу туралы талап-арыз берді. 2020 жылы 16 сәуірде Нұр-Сұлтан қаласының МАЭС-те өтетін сот отырысына дайындық жүргізілді. 2020 жылдың 3 тамызында Нұр-Сұлтан қаласының МАЭС-інде «Транстелеком» АҚ-ның «Самұрық-Энерго» АҚ-ға берешек сомасын өндіру туралы талап арызына байланысты азаматтық іс бойынша сот отырысы өтті. Соттың 2020 жылғы 3 тамыздағы және 2020 жылғы 25 тамыздағы анықтауымен бұл іске сот экономикалық және сот тауарлық сараптамасы тағайындады. 2020 жылы 15 желтоқсанда сот талап арызды ішінара қанағаттандыру туралы шешім қабылдады. Сот «Самұрық-Энерго» АҚ-дан «Транстелеком» АҚ -ның пайдасына 718,254 мың теңге және мемлекеттік бажды төлеу бойынша 21 548 мың теңге мөлшерінде сот шығындарын өндіріп алу туралы шешім шығарды. «Транстелеком» АҚ-ның 381 791 мың теңге көлеміндегі талаптарының қалған бөлігінен сот бас тартты. 2021 жылғы 3 ақпанда сот «Самұрық-Энерго» АҚ мен «Транстелеком» АҚ арасында 2021 жылғы 2 ақпанда жасалған медиативтік келісімді бекітті, оған сәйкес «Самұрық-Энерго» АҚ 2021 жылғы 8 ақпанда нақты орындалған жұмыс көлемі үшін 700,000 мың теңге мөлшеріндегі соманы төледі. Компания 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы әкімшілік шығыстар құрамында 739,802 мың теңге сомасында резерв құрды. Осы жеке қаржылық есептілік бекітілген күні «Самұрық-Энерго» АҚ мен «Транстелеком» АҚ арасындағы келісім орындалды.

Қарыздар бойынша ковенанттар.

Компанияның қарыздар мен облигациялар бойынша белгілі бір ковенанттары бар. Осы ковенанттарды сақтамау компания үшін жағымсыз салдарға, соның ішінде қарыздар бойынша шығындардың өсуіне және дефолтты жариялауға әкелуі мүмкін. 2021 жылдың қорытындысы бойынша компания қарыздар бойынша ковенанттардың нормативтік мөндерін орындады, сондай-ақ бұзушылық орын алған жағдайда шекті төмендету бойынша вейверлерді алды (2020 ж қорытындысы бойынша... Орындалды).

Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдіктер.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компания «Шардара СЭС» АҚ еншілес компаниялары алған қарыздар бойынша кепілдіктерге ие. Бастапқы тану кезіндегі кепілдіктердің әділ құны Қоғам қамтамасыз еткен кредитті алған қарыз алушының пайыздық мөлшерлемесі мен Компания кепілдік бермеген жағдайда қолданылатын пайыздық мөлшерлеменің арасындағы айырмашылықты көрсететін пайыздық мөлшерлемелердің кепілдіктермен жабылған сомаларға қолдану нәтижесінде алынған сома ретінде анықталды. Кепілдік құны еншілес компанияға салынған инвестиция ретінде бағаланады. 2021 жылғы қарашада «Шардара СЭС» АҚ Еуропалық Қайта Құру және Даму банкінен алған қарызды толық көлемде өтеді.

Қазақстан теңгесімен , мың	Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдік		Кепілді міндеттемелер сомасы		Кепілдік кезеңі		Кепілдік бойынша бағалау мөлшерлемесі
	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж.	Кепілдік шығарылға н жыл	Кепілдік шығарылға н жыл	Кепілдік жасалға н жыл	Кепілдікті н күшінде болу кезеңі	
«Шардара» СЭС	-	1,272,264	-	21,235,227	2015 г.	13 лет	3%
Барлығы	-	1,272,264	-	21,235,227			

20 Қаржы тәуекелдерін басқару

Қаржы тәуекелі факторлары

Компания қызметі оны бірқатар қаржылық тәуекелдерге әкеледі: нарықтық тәуекел (оның ішінде валюталық тәуекел, пайыздық мөлшерлеме өзгерісінің әсер ету тәуекелі), несие тәуекелі және өтімділік тәуекелі. Компания деңгейіндегі тәуекелдерді басқару бағдарламасы көзделмеген қаржылық нарықтарға шоғырландырылған және Компанияның қаржы нәтижелеріне әлеуетті жағымсыз әсерін барынша азайтуға бағытталған. Компания тәуекелге ұшырауды хеджирлеу үшін қаржы құралдарын пайдаланбайды.

Тәуекелдерді басқаруды басшылық тәуекелдерді басқару принциптерін белгілейтін және несиелік тәуекел, өтімділік тәуекелі және нарықтық тәуекел сияқты нақты бағыттарды қамтитын саясатқа сәйкес жүзеге асырады.

(a) Кредит тәуекелі

Компания тараптардың бірі қаржы құралы арқылы жасалатын операциялар шарт бойынша міндеттемелерін орындамағаны үшін екінші тараптың қаржылық шығын тартуына себепкер тәуекел болып табылатын кредиттік тәуекелге ұшырайды.

Кредит тәуекелі Компанияның контрагенттермен жасалатын кредиттік және басқа да операциялары нәтижесінде туындайды, соның салдарынан қаржылық активтер туындап отырады.

Компанияның ең жоғарғы кредиттік тәуекел деңгейі қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық активтердің төңгерімдік құнынан көрінеді.

Кредиттік тәуекелді басқару.

Кредиттік тәуекел Компания бизнесі үшін барынша елеулі тәуекел болып табылады. Сондықтан да басшылық кредиттік тәуекелді басқаруға ерекше көңіл бөледі.

Тәуекелдерді басқару мақсатында кредиттік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және нақты модельдерді пайдалануды талап етеді, себебі тәуекелдер нарық жағдайына, күтілетін ақшалай қаражат айналымына және уақыт ағымына тәуелді. Активтер портфелі бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолт болу ықтималдылығына байланысты қосымша бағалауды, тиісті шығын коэффициенттерін белгілеуді және контрагенттер арасындағы дефолт жағдайларына түзетулер жасауды талап етеді.

Кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесі

Кредиттік тәуекелді бағалау және кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржы құралдарын жіктеу мақсатында Компания екі тәсілді қолданады: тәуекелдер негізіндегі рейтингтердің ішкі жүйесі немесе сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктер (Standard & Poor's [S&P], Fitch, Moody's) бағалайтын тәуекел деңгейлерін бағалау. Ішкі және сыртқы кредиттік рейтингтер дефолттың басталу ықтималдығының белгілі бір ауқымы бар бірыңғай ішкі шкала бойынша жасалады. Тәуекелдерге негізделген рейтингтердің ішкі жүйесі ішкі даму болып табылады және рейтингтерді басшылық бағалайды. Компания активтердің класына байланысты несиелік тәуекелді бағалаудың әртүрлі әдістерін қолданады.

Компания ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелді бағалау үшін тәуекелдер негізінде ішкі рейтингтік жүйелерді қолданады.

Рейтинг модельдері жиі қайта қаралып отырады, дефолттар туралы нақты деректер негізінде бэк-тестілеуден өткізіледі және қажеттілік туған жағдайда жаңартылып отырады. Қолдану әдістемесіне қарамастан Компания рейтинг нақтылығын растап отырады, модельдердің болжамдық қабілеттерін есепке алып, бағалап отырады.

Сыртқы рейтингтер S&P, Moody's и Fitch секілді тәуелсіз халықаралық рейтинг агенттіктерінің контрагенттері арқылы беріледі. Бұл рейтингтер ашық түрде, қол жетімді. Мұндай рейтингтер және дефолттың болу ықтималдылығының тиісті диапазондары барлық қаржылық активтер үшін қолданылады, тек саудалық дебиторлық берешек пен ұзақ мерзімді дебиторлық берешектер өзгеше қаралады.

20 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Күтілетін кредит шығындарын бағалау (КШБ).

Күтілетін кредиттік шығындар – ықтималдылық деңгейі ескеріле отырып, болашақ алынбаған ақшалай қаражат құны есептелген бағалау нысаны (яғни белгілі бір кезең ішінде туындаған дефолттың тиісті тәуекелдері пайдаланылып есептелген кредиттік шығындардың орташа өлшемдік шамасы). Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау объективті болып табылады және туындауы мүмкін шешімдер ауқымы есебімен анықталады. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау Компанияда қолданылатын төрт компонент негізінде орындалады: дефолт ықтималдылығы, кредиттік талап көлемі, тәуекелге негізделген дефолт, дефолт жағдайындағы шығын және дисконттау мөлшерлемесі.

Дефолт сәтіндегі берешек – есепті кезең аяқталғаннан кейін тәуекел сомасында болуы мүмкін өзгерістер ескеріліп дефолттың болашақ болар күні тәуекелін бағалау, негізгі қарыз сомасы мен пайыздарын өтеу, және кредиттік міндеттемелер бойынша қаражатты пайдалану қоса ескеріледі. Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша дефолт сәтіндегі берешек кредиттік конверсия коэффициенті арқылы (CCF) бағаланады. Кредиттік конверсия коэффициенті – белгілі бір уақыт кезеңіндегі шарт бойынша міндеттемелер сомасының теңгерімдік міндеттемеге қатысты конверсия ықтималдылығын көрсететін коэффициент. *Дефолт ықтималдылығы (PD)* - белгілі бір уақыт кезеңіндегі дефолттың туындау мүмкіндігін бағалау. *Дефолт жағдайындағы шығын (LGD)* – дефолт кезіндегі туындайтын шығынды бағалау. Бұл шама шартта көзделген төлеуге бағытталған ақшалай қаражат ағыны мен кредитордың алуы күтілетін ақша арасындағы айырмаға негізделеді. Әдетте бұл көрсеткіш дефолт кезіндегі берешек пайызымен (EAD) белгіленеді. Күтілетін шығындар есепті мерзім аяғындағы көрсетілген құнға сәйкес дисконтталады. Дисконттау мөлшерлемесі қаржылық құрал бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемні (ТПМ) немесе оған ұқсас шаманы білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар қаражат құралының барлық қолданыс мерзімі ішінде модельденеді. Құралдың барлық қолданыс мерзімі шарттың күтпеген мерзімінен тыс өтелуін есепке алғанда, егер ондай болған болса, қарыз құралдарын өтеу мерзіміне дейінгі қалған қолданыс мерзіміне тең.

«Барлық мерзім бойынша күтілетін кредиттік шығындар» басқару моделінде ретінде қаржылық құралдың қалған қолданыс мерзімі ішіндегі барлық мүмкін боларлық дефолт жағдайларының туындауы нәтижесінде пайда болатын шығындар бағаланады. *«12 айда күтілетін кредиттік шығындар»* моделі қаржылық құралдар бойынша есепті кезеңнің аяғынан бастап 12 ай ішіндегі болуы мүмкін дефолт жағдайының пайда болуы нәтижесінде туындайтын немесе қаржылық құралдың бір жылдан кем болуы мүмкін мерзіміндегі күтілетін кредиттік шығындардың бір бөлігін қамтиды.

Басшылықтың қаржылық есептілікті әзірлеу үшін күтілетін кредиттік шығындарды бағалауы әдетте реттеу мақсатында пайдаланылатын барлық мерзім ішіндегі бағалауға емес, белгілі бір мерзімдегі бағалауға негізделген. Бағалауда *болжамдық ақпарат* қолданылады. Осындай ретпен ККҚ кредит тәуекеліне ықпал ететін ықтималдылық ескеріле отырып, негізгі макроэкономикалық көрсеткіштердегі өзгерістерді көрсетеді.

Құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер үшін ККҚ модельдеуі (POCI) осындай ретпен орындалады, бұл қатарға жалпы теңгерімдік құны (а) дисконттау мөлшерлемесінің активтің алғашқы танылуы сәтінде алынған ақшалай ағын негізінде анықталу жағдайы, және (б) ККҚ әрқашан барлық мерзімдегі ККҚ тең болу жағдайы кірмейді. Құрылған немесе сатып алынған құнсызданған активтер – өткен мерзімде бизнестің бірігуі нәтижесінде сатып алынған құнсызданған активтер секілді алғашқы танылуы сәтінде құнсызданған қаржылық активтер.

Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін Компания дефолтты төменде көрсетілген критерийлердің біреуіне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін тәуекел жағдайы ретінде белгілейді:

- Қарыз алушының шартта көзделген төлем мерзімін 90 күннен аса уақытқа созуы;
- халықаралық рейтинг агенттіктері қарыз алушыны дефолт рейтингіндегі сыныпқа жатқызады;
- қарыз алушы төменде көрсетілген төлемсіздік қабылеті ықтималдылығының белгісіне сәйкес келеді:
  - қаржылық актив бойынша пайыз мөлшерлемесін есептеудің тоқтатылуы/ пайыз мөлшерлемесінің төмендеуі;
  - негізгі қарыздың есептен шығарылуы;
  - қаржылық активтің номинальды құнына қарағанда елеулі дисконтпен сатылуы;
  - қарыз құнының төмендеуіне/есептен шығарылуына/ берешектің кешірілуіне әкелетін қайта құрылымдау;
  - қаржылық активті өтеу мерзімінің ұзартылуы;

20 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

- негізгі қарыз/пайыздық төлем бойынша төлем мерзімінің мейлінше кейінге шегерілуі;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес контрагентті банкрот деп тану туралы талапты беру;
- Контрагенттің банкроттық туралы өтініш бойынша талап арызын беруі;
- Кепілдік шартымен немесе кепілдік шарт бойынша төлеммен жабылатын міндеттемелер бойынша мерзімнің өтіп кетуі 90 күннен асады.

Ақпаратты жария ету үшін Компания дефолт анықтамасын құнсызданған активтер анықтамасына сәйкестендірді. Дефолттың жоғарыда берілген анықтамасы Компанияның барлық қаржылық активтеріне қатысты қолданылады.

Егер құрал үш ай қатарынан қандай да бір дефолт критерийіне жатқызылмаған болса, дефолт деп есептелмейді (яғни төлемнің ұзартылуы жойылады). Бұл кезең талдау негізінде анықталды, талдау барысында ұзарту мерзімін жоюдың түрлі анықтамалары пайдаланылып, төлемді ұзарту жойылғаннан кейінгі қаржылық құралға дефолт мәртебесін беруді қайтару ытималдылығы ескерілді.

Кредит тәуекелінің елеулі мөлшерде ұлғаюының болуы немесе болмауының бағалануы (SICR) алғашқы танылған сәттен бастап жеке түрде де, портфельді негізде де орындалады.

Осы қаржылық есептілікте танылатын күтілетін кредиттік кредиттердің деңгейі бастапқы танылған сәттен бастап қарыз алушының кредиттік тәуекелінің елеулі ұлғаюының болуына байланысты белгіленеді. Бұл бағыт күтілетін несиелік шығындарды бағалаудың үш сатылы моделіне негізделген. 1-кезең-бастапқы тану сәтінде құнсызданбаған және осы сәттен бастап ол бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы болмаған қаржы құралы үшін кредиттік залалдарға арналған бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар негізінде құрылады.

2-кезең – егер алғашқы танылу сәтінен бастап кредит тәуекелі елеулі түрде өскені анықталса қаржылық құрал 2-кезеңге ауыстырылады, бірақ әзірше құнсызданған болып есептелмейді, бірақ кредит шығындарына қатысты бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 3-кезең – егер қаржылық құрал құнсызданған болып табылса, ол 3-кезеңге ауыстырылады, және бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. Актив 3-кезеңге ауысуы нәтижесінде ұйым пайыздық табысты жалпы теңгерімдік құны негізінде тануды доғарады және пайыздық кірісті есептеу кезінде теңгерімдік құнға қатысты күтілетін кредит шығындарын алып тастағандағы активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

Кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының критерийі орындалмағаны туралы дәлелдер болса, құрал қайтадан 1-кезеңге ауыстырылады. Егер тәуекел сапалық белгісі негізінде 2-кезеңге ауыстырылса, Компания бұл белгіге қатысты, оның сақталуы немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін мониторинг жасайды.

Сатып алынған немесе құрылған құнсызданған қаржылық активтер бойынша кредиттік шығындарды бағалау әрдайым тұтас мерзімге бағаланады. Осылайша Компания барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындардың кумулятивті өзгерістерін таниды.

Қаржылық активтердің кредиттік шығындарына қатысты бағалау резерві 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды емес болып табылады.

Қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін Компания үш бағытты қолданады: (i) жеке негізде бағалау; (ii) портфельді негізде бағалау: ішкі рейтингтер жеке негізде бағаланады, бірақ кредит тәуекелінің бірдей рейтингтері және кредит портфелінің бірдей сегменттері үшін күтілетін кредиттік шығындарды есептеу процесінде кредит тәуекелінің бірдей параметрлері қолданылады (мәселен, дефолт ықтималдылығы, дефолт жағдайындағы шығындар); (iii) сыртқы рейтингтер негізінде бағалау.

20 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Тұтастай алғанда күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелінің төмендегідей параметрлерінің қосындысына тең: дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт жағдайындағы шығындар, олар құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесі арқылы келтірілген құнына дисконтталған нұсқада анықталған. Күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелдерінің параметрлеріне болжам жасау әдісімен (дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт болған жағдайдағы шығын) әрбір жеке қаржылық активтің қолданыс мерзімі ішіндегі әрбір болашақ ай үшін немесе жиынтық сегмент үшін анықталады. Осы үш компонент «сақталып қалу» ықтималдылығы ескеріле отырып көбейтіледі және түзетіледі (яғни қаржылық актив өткен айда жабылды ма немесе дефолт болды ма). Бұл көрсеткіш әрбір болашақ кезең үшін күтілетін кредиттік шығындарды нақты есептеуді қамтамасыз етеді, олар сосын есепті күнге орай қайта дисконтталады және жинақталады. Күтілетін кредиттік шығындарды есептеу үшін қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі алғашқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның жуық шамасын білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар моделіне енгізілген болжамдық ақпарат.

Кредит тәуекелінің елеулі ұлғаюын бағалау және күтілетін кредиттік шығындарды есептеу расталатын болжамдық ақпараттың қосылуын білдіреді. Компания төмендегідей ауыспалы экономикалық мәселелерді анықтайды: олар кредиттік тәуекелдің өзгеруімен және күтілетін кредиттік шығындардың ескерілуімен түзетеледі: жалпы ішкі өнім, инфляция, айырбас бағамы, мұнай бағасы және базалық сектордың өнімділігінің өзгерісі негізіндегі экономикалық дамуды сипаттау үшін қолданылатын қысқа мерзімді экономикалық индикатор.

экономикалық ауыспалы нысандардың дефолт ықтималдылығына әсері, дефолт кезіндегі берешек және дефолт жағдайындағы шығын статистикалық регрессионды талдау арқылы анықталады, бұл шара осы ауыспалы шамалардың өткен кезеңдердегі дефолт деңгейіне тигізген әсерін түсіну үшін жасалады.

Кез келген басқа экономикалық болжамдардағы секілді, олардың жүзеге асуының болжамы мен ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздіпен айқындалады, сәйкесінше, нақты нәтижелер болжамды көрсеткіштерден айтарлықтай өзгеше болуы мүмкін.

Компания қаржылық активтер бойынша бағалау мен нақты шығын арасындағы айырмашылықтарды азайту үшін өз әдістемесі мен болжамдарын үнемі тексеріп отырады. Мұндай бэк-тестілеу жылына кемінде бір рет жүргізіледі.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесін бэк-тестілеу нәтижелері Компания басшылығына хабарланады, уәкілетті органдар талқыланғаннан кейін модельдерді одан әрі жетілдіру және болжамдар бойынша қадамдар жасалады.

(б) *Өтімділік тәуекелі*

Өтімділік тәуекелі дегеніміз – ұйым қаржылық міндеттемелерді орындаған кезде қиындықтармен бетпе-бет келу тәуекелі. Компанияның қолданыстағы Даму жоспарларын қалыптастыру және мониторингілеу қағидаларына сәйкес, ақша ағындарының қозғалысын жоспарлау мен оған мониторинг жүргізу қысқа мерзімді ай сайынғы негізде, сондай-ақ 5 жылға қызметті орта мерзімді жоспарлауды қалыптастыру аясында жүргізіледі. Сонымен қатар, Компанияда 10 жылға арналған Даму стратегиясы әзірленіп, бекітілуде. Ақша ағындарын жоспарлаған кезде сонымен бірге депозиттерге уақытша бос ақша қаражатын орналастырудан түскен пайда да есептеледі.

20 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде Компанияның қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімі бойынша есеп беру кезеңінің соңында шарт бойынша өтеу күнінің соңына дейін қалған өтеуді көрсете отырып талдау берілген. Дисконтталмаған сомаларға негізделген өтеу мерзімін талдау, оның ішінде болашақ сыйақылар мен негізгі қарыздарды өтеу.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Қажет болғанға дейін және 1 айға толмайтын мерзімде	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	12 айдан 5 жылға дейін	5 жылдан жоғары
<i>2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Заемдар	3,538,077	26,623,982	7,644,574	90,004,396	111,716,515
Облигациялар бойынша міндеттемелер	-	203,288	4,742,104	40,988,476	21,558,053
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	1,168,623	153,860	-	32,343	-
Қаржылық жалдау	-	-	352,000	1,561,849	-
Қаржылық кепілдік	11,026,026	-	-	-	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	15,732,726	26,981,130	12,738,678	132,587,064	133,274,568
<i>2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Заемдар	3,807,421	31,655,376	20,671,552	89,304,234	134,262,388
Облигациялар бойынша міндеттемелер	-	203,288	2,644,504	35,009,536	-
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	1,568,373	149,815	-	-	-
Қаржылық жалдау	-	-	417,342	1,847,452	-
Қаржылық кепілдік	32,439,798	-	-	-	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	37,815,592	32,008,479	23,733,398	126,161,222	134,262,388

(в) Нарық тәуекелі

Валюталық тәуекел

Компанияның қаржылық активтері мен міндеттемелері негізінен теңгемен көрсетілген, нәтижесінде Компания елеулі валюталық тәуекелге ұшырамайды. Осыған қарамастан, Компания болашақта немесе қажет болған кезде хеджирлеу құрылымын енгізу мақсатында қаржылық туындылар нарығындағы өзгерістерді бақылауды жалғастырады.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупі ауыспалы пайыздық мөлшерлеменен қарыздарға қатысты туындайды. Компания инфляция деңгейіне және ҚР ҰБ базалық мөлшерлемесіне қатысты әлеуетті нарықтық тәуекелге ұшыраған. Компания өзгермелі мөлшерлемелердің өзгеруіне мұқият мониторинг жүргізеді. Бұл ретте, 2021 жылы ҚР ҰБ базалық мөлшерлемесінің ұлғаюына қарамастан, қолданыстағы кредиттер бойынша мөлшерлеме өзгерген жоқ. Компанияда пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты тәуекелдерді талдау және жеңілдету туралы ресми келісімдер жоқ.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер – 2021 жылғы 31 желтоқсан

Егер 2021 жылғы 31 желтоқсанда пайыздық мөлшерлемелер 20 базистік тармаққа аз болса, барлық басқа өзгермелі сипаттамалар өзгеріссіз қалар еді, бір жыл ішіндегі пайда 129,477 мың теңгеге (2020 ж.: 118,784 мың теңге) ауыспалы пайыздық мөлшерлеменен міндеттемелер бойынша неғұрлым төмен пайыздық шығыстар нәтижесінде және ауыспалы пайыздық ставкасы бар міндеттемелер бойынша неғұрлым жоғары пайыздық шығыстар нәтижесінде 129,477 мың теңгеге (2020 ж.: 118,784 мың теңге) аз болады.

Капиталды басқару

Компанияның капиталды басқарудағы міндеттері акционерлерге пайда түсуін және басқа мүдделі тараптарға тиімді болуын көздей отырып, үздіксіз жұмыс істеу қағидаттарына сәйкес Компанияның өз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз етуде, сондай-ақ капиталдық құнын азайту үшін капиталдың оңтайлы құрылымын ұстап тұру болып табылады. Компания капитал құрылымын ұстап тұру немесе түзету үшін акционерлерге төленетін дивидендтер сомасына түзету жасай алады, сондай-ақ акционерлерге капиталды қайтара алады немесе заем қаражатын азайту үшін активтерді сата алады. Компания саланың басқа да компаниялары сияқты Компания өзінің және заемдық капиталының арақатынасы негізінде капиталға мониторинг жүргізеді. Бұндай арақатынас капиталдың жалпы сомасына бөлінген таза заем қаражаты ретінде анықталады. Таза заем қаражаттары ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттерін (қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген «қысқа мерзімді заемдар» мен «ұзақ мерзімді заемдарды» қоса алғанда) шегергендегі заемдардың жалпы сомасы ретінде анықталады. Капиталдың жалпы сомасы қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген «Барлық капитал» ретінде анықталады, оған таза заем қаражаты да кіреді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	<i>Прим.</i>	31 желтоқсан 2021 ж.	31 желтоқсан 2020 ж..
Барлық қарыздар	12	197,821,633	196,414,568
<i>Минус:</i>			
Ақшалай қаржат пен оның эквиваленттері	10	(1,481,340)	(1,595,249)
Таза заем қаражаты		196,340,293	194,819,319
Барлық меншікті капитал		432,279,357	420,292,483
Барлық капитал		628,619,650	615,111,802
Заемдық және меншікті капиталдың арасалмағы		31%	32%

21 Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құнды бағалау

Әділ құнды бағалау нәтижелері әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша былайша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге сәйкес активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеу бойынша бағалар (түзетілмейтін) жатады, (ii) 2-деңгейге – актив немесе міндеттемелер үшін тікелей (яғни, мысалы, баға) немесе жанама (яғни, мысалы, бағаның туындысы) бақыланатын болып табылатын барлық пайдаланылатын маңызды бастапқы деректері бар бағалау модельдерінің көмегімен алынғандар және (iii) 3-деңгейдің бағалары бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалар болып табылады. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясындағы белгілі бір санатқа жатқызған кезде басшылық пайымдауды қолданады. Егер әділ құнды бағалауда айтарлықтай түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-деңгейге жатады. Пайдаланылатын деректердің маңыздылығы әділ құнның барлық жиынтық бағасы үшін бағаланады.

Әділ құн иерархиясының 2-деңгейіндегі және 3-деңгейіндегі әділ құнның бағасы дисконтталған ақша ағыны моделінің көмегімен орындалды. Белсенді нарықта бағасы белгіленбеген тіркелген пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық құралдардың әділ құны баланстық құнға тең болып қабылданды. Белсенді нарықта бағасы белгіленбеген тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар құралдардың әділ құны осы сияқты кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімін болжайтын жаңа құралдарға арналған қарызға беру нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, дисконтталған ақша ағынының моделіне негізделеді.

Қазақстан теңгесімен, мың	31 желтоқсан 2021 ж.				31 желтоқсан 2020 ж.			
	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Баланстық құны	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Баланстық құны
Активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың эквиваленттері	-	1,481,340	-	1,481,340	-	1,595,249	-	1,595,249
Мерзімі тіркелген депозиттер	-	5,804	-	5,804	-	5,304	-	5,304
Қаржылық дебиторлық берешек	-	7,680,949	-	7,586,622	-	9,029,447	-	9,039,117
Алынатын дивидендтер	-	458	-	458	-	449	-	449
Берілген кепілдік бойынша еншілес ұйымдардың берешегі	-	-	-	-	-	1,659,976	-	1,547,542
Берілген заемдар	-	69,525,742	-	73,449,639	-	57,869,854	-	58,166,102
Қызметкерлердің берешегі	-	54,346	-	54,346	-	71,814	-	71,814
Барлық қаржылық активтер	-	78,748,639	-	82,578,209	-	70,232,093	-	70,425,577
Міндеттемелер								
Заемдар	-	189,507,450	-	197,821,632	-	196,732,177	-	196,414,568
Жалға алу бойынша міндеттемелер	-	1,130,446	-	1,330,662	-	1,651,604	-	1,474,019
Берілген қаржылық кепілдіктер	-	-	-	-	-	1,120,906	-	1,272,264
Қаржылық кредиторлық берешек	-	1,034,082	-	1,034,082	-	1,196,077	-	1,196,077
Барлық қаржылық міндеттемелер	-	191,851,978	-	200,186,376	-	200,700,764	-	200,356,928

21 Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер.

Тіркелген пайыздық ставкасы бар құралдардың әділ бағалау құны ұқсас кредиттік тәуекелі бар жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған және өтелгенге дейінгі мерзіммен алуға күтілетін бағалау ақша ағындарының сомалары негізінде айқындалады. Қолданылған дисконттау нормалары контрагенттің несиелік тәуекеліне байланысты.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер.

Белгіленген пайыздық ставкасы бар және белгіленген өтеу мерзімі бар, олар бойынша нарықтық баға белгіленімдері жоқ құралдардың әділ бағалау құны ұқсас кредиттік тәуекелі бар жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған және өтеу мерзімі бар бағалау ақша ағындарын негізге ала отырып айқындалады.

22 Есепті кезеңнен кейінгі оқиғалар

Қазақстандағы қаңтардағы наразылық

2022 жылғы 2 қаңтарда Маңғыстау облысында автокөлік газы бағасының өсуіне байланысты ереуілдер басталды, олар әрі қарай Қазақстанның басқа өңірлеріне тарады. Митингілер барысында бірқатар әлеуметтік-экономикалық және саяси талаптар қойылды. Үкімет халықтың тілек-талаптарына жауап ретінде, оның ішінде газ бағасын төмендету бойынша нақты шаралар кешенін қабылдағанына қарамастан, бұл митингілер әкімдіктер мен құқық қорғау органдарының ғимараттарын басып алуға жалғасқан жаппай тәртіпсіздіктерге ұласты. Негізгі оқиғалар Алматы қаласында және еліміздің оңтүстік өңірлерінде орын алды.

Осыған байланысты елде 2022 жылдың 5 қаңтарынан 2022 жылғы 19 қаңтарға дейін төтенше жағдай режимі енгізілді, байланыс құралдарына, сондай-ақ азаматтар мен көліктің жүріп-тұруына, оның ішінде теміржол тасымалдары мен әуе қатынастарына шектеулер енгізілді.

Бүгінгі таңда еліміздің барлық өңірлерінде жағдай тұрақтанды, төтенше жағдай режимі алып тасталды. Коммуналдық нысандар мен тіршілікті қамтамасыз ету жүйелерінің жұмысы қалпына келтірілді, байланыс құралдарына, сондай-ақ азаматтар мен көлік қозғалысына белгіленген шектеулер алынып тасталды.

Бұл оқиғалар Компания қызметіне айтарлықтай әсер еткен жоқ, алайда елде әлі алаңдаушылық сақталып отыр, шиеленістер мен оқиғалардың одан әрі дамуы және олардың Компания қызметіне әсерін болжау мүмкін емес.

Украинамен жағдай

2021 жылы аймақтарда жалғасып жатқан саяси шиеленіс Украинамен жағдайдың одан әрі дамуы нәтижесінде күшейе түсті, бұл шикізат пен қаржы нарықтарына теріс әсер етті және құбылмалылықты, әсіресе валюта бағамдарын күшейтіп жіберді. 2021 жылдың желтоқсанынан бастап жағдай нашарлай берді және қазірге дейін тұрақсыз болып қалуда. Қаржы және тауар нарықтарында жоғары құбылмалылық байқалады. Ресейде өз қызметін жүзеге асыратын ұйымдардың іскерлік қызметіне қосымша санкциялар мен шектеулер енгізілуде, сондай-ақ, жалпы аймақтағы экономикаға тигізер әсерін, олардың толық спектрін және ықтимал салдарын бағалау мүмкін емес.

Украина мен Ресей төңірегіндегі геосаяси оқиғаларға байланысты 2022 жылғы 24 ақпанда мұнай бағасы барреліне 100 АҚШ долларынан асты. Кейбір ресейлік банктерге қатысты, оның ішінде «Банк ВТБ» ЕБ АҚ қатысты санкциялар енгізілді, осы банкте Компанияның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы сомасы 556,322 мың теңгеге ақшалай қаражаты болды. Компания ақша қаражаттарын басқа банктерге аудару жұмыстарын жүргізуде.

2022 жылғы 23 ақпанда қазақстандық ұлттық валюта - теңгенің АҚШ долларына шаққандағы бағамы күрт әлсірей бастады. 2022 жылғы 18 наурыздағы жағдай бойынша теңгенің АҚШ долларына шаққандағы бағамы 506.14 теңгені құрады. 2022 жылғы 24 ақпанда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі базалық мөлшерлемені +/-1% дәлізін сақтай отырып, 3.25 пайыздық тармаққа 13.50% - ға дейін ұлғайту туралы шешім қабылдады. Құбылмалылықтың қаншалықты ұзақ сақталатынын немесе сайып келгенде қандай деңгейде болатынын анықтау мүмкін болмай отыр.

Тергеу

2022 жылғы 3 наурызда қазақстандық бұқаралық ақпарат құралдарында Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (бұдан әрі – «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет») «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ, «Самұрық-Энерго» АҚ және «Қазақстан Темір Жолы» ҰК» АҚ басшылығына қатысты жеке компаниялар үшін пайда түсіру мақсатында қызметтік өкілеттіктерін теріс пайдалану фактісі бойынша тергеу жүргізіп жатқандығы туралы ақпарат пайда болды. Жеке қаржылық есептілікті шығару кезінде Компания басшылығы Топ қызметі бойынша барлық операциялар заңнама шеңберінде жүзеге асырылды және бұл оқиға Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер етпейді деген тұжырымға келді. Компания басшылығы бұл мәселені қадағалап отырады және Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметке осы мәселе шеңберінде қажетті ақпаратты ұсынып, қолдауды көрсетеді.

22 Есепті кезеңнен кейінгі оқиғалар (жалғасы)

Қаржы құралдарымен операциялар

2022 жылғы 19 қаңтарда 9,200,000 мың теңге сомасында «ҚР Ұлттық Банкі» РММ-ның қысқа мерзімді ноталары өтелді.

2022 жылғы 27 қаңтарда Компания «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-дан 6 ай мерзімге жылдық 10.5% мөлшерлеменен 11,000,000 мың теңге көлемінде қарыз алды.

2022 жылғы 26 қаңтарда Компания Азия Даму Банкімен 2018 жылғы 8 қарашадағы кредиттік желі шарты бойынша В траншы арқылы 16,808,000 мың теңге сомасындағы негізгі борышты мерзімінен бұрын өтеуді жүзеге асырды.

23 Акциядан түсетін пайда

Акциядан түсетін негізгі пайда / (залал) Компания акционерлерінің үлесіне тиесілі пайда немесе залалдың есепті кезең ішіндегі айналыстағы жай акциялардың орташа алынған санына қатынасы ретінде есептеледі. Компанияда реттелетін әлеуетті жай акциялар жоқ, сондықтан акцияға шаққандағы пайда акцияға шаққандағы негізгі пайдаға сәйкес келеді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Компания акционерлеріне тиесілі бір жылдағы пайда (Қазақстан теңгесімен, мың)	15,229,017	12,725,325
Айналыстағы жай акциялардың орташа өлшенген саны	5,601,812	5,601,812
Компания акционерлеріне тиесілі акцияларға түсетін пайда (теңгеге дөңгелектенгенде)	2,719	2,272

Бір акцияның баланстық құны

«Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі - «ҚҚБ») Биржалық кеңесінің 2010 жылдың 4 қазанындағы шешіміне сәйкес, қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есептік күнгі бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы мәліметтер болуы тиіс. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы қаржылық есептілік деректері негізінде Компания басшылығы есептеген осы көрсеткіш 77,050 теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 74,914 теңге). Төменде бір акцияның баланстық құнын есептеу кестесі берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2021 ж.	2020 ж..
Барлық активтер	632,873,167	621,293,694
Минус: материалдық емес активтер	(659,057)	(636,073)
Минус: барлық міндеттемелер	(200,593,810)	(201,001,211)
Жай акцияларға арналған таза активтер	431,620,300	419,656,410
31 желтоқсандағы жай акциялар саны	5,601,812	5,601,812
Бір акцияның баланстық құны, теңге	77,050	74,914